25574

PROPOVJEDNIK

PRILOG LISTA „SACERDOS CHRISTI“

Br. 3.-4. Ožujak-Travanj 1930.

Propovijed o postu.

„*Et cum je ieunasset* 40 *diebus et* 40 *noctibus postea esuriit.*

Iza sve buke i veselja što je ovaj svijet prošlih dana pripravljao svojim sljedbenicima, svanulo je i vrijeme, koje nas nutka na pokoru, vrijeme korisno, dane spasa „tempus acceptabile, dies salutis“. — Sred ovoga griješnog stanja svojih sinova, sv. Crkva eda nas pomiri, odmah prvim danom sv. korizme naviješta nam, što smo: „memento homo quia pulvis es“ spomeni se čovječe, da si prah. U ovo korizmeno vrijeme zove nas, da se obratimo i da stresemo sa sebe ropski jaram stavljajuć nam pred oči izgled Spasiteljev. Zvala nas je i prije, ali mi smo bili u kolu raskrvarenih i družili smo se sa satanskim sljedbenicima, zvala nas je, a mi smo se u grijesima rastapali. Ali opet, draga braćo, sve je to odjurilo u bezdan prošlosti, a u nama nije ostalo drugo, nego grižnja savjesti, da smo prekršili Božje zapovijedi. I ako nas grijesima opterećene zove k sebi ove korizme i stavlja nam pred oči Isusa kao vođu, a i On nas zove da ga slijedimo „venite omnes“, dođite svi, koji ste opterećeni. Napastovan od đavla, posti za 40 dana i 40 noći, a mi ne ćemo da postimo, mi, koji smo okaljani svakim opačinama. On posti za nas, a mi ne ćemo da za sebe postimo. Da vi, draga braćo, uzmognete iz ovih svetih dana iscrpsti, što vam je potrebno za vječno spasenje, te plodonosno početi ovu sv. korizmu; združujuć se danas sa Sv. Crkvom, koja nam predočuje post Isusov, odlučio sam vam govoriti o potrebi i koristi posta.

I. Veliki apostol naroda sv. Pavao, nadahnut Duhom svetim, ostavio nam je na razmatranje veliku istinu, uvjeravajuć nas o borbi, koja se u nama rađa: „*caro consupiscit adversus spiritum, spiritus autem adversus carnem*“. Tijelo ćuti pohotu proti duhu, a duh proti tijelu. Ovo je borba, koju osjeća svaki u sebi; nevidljiva je, stoga je opasna, ne shvaćamo njezinu težinu, stoga i padamo. Apostol nam je htio dokazati, da duša ima jakog neprijatelja, koji svakdano na nju juriša, te ju nagovara, da zlo želi i da zlo djeluje. Duša pako može izvojštiti pob edu od svakog nasrtaja i navale. Na onaj način, kojim jedan vješt vojskovođa nastoji da zaplijeni neprijateljski živež, da ga tim oslabi, tako i duša znajući, da ima svog zakletog neprijatelja, t. j. tijelo i njegove zle želje, mora ga sa postom oslabiti. Isus napastovan od đavla posti, a mi i bez posta cijenimo, da smo jaki proti ovakvom nasrtaju pakla. Toliko puta nalazimo u Sv. Pismu, da je Bog preručivao i zapovijedao post, jer je poznavao, koliku borbu moramo voditi s vragom i s tijelom. Savjetuje nam po ustima Joela proroka i želi, da se k' njemu obratimo sa svim srcem našim u postu i plaču. Kad je gordi Oloferne stupao s ogromnom vojskom prama Judeji, da ju podjarmi i uništi, sav puk vrućom molitvom vapio je pomoć od Boga i svi se postom poniziše pred Gospodinom. Veliki svećenik Eliacim govorio je puku izraelskomu: „*Znaj, o puče, da* će Gospodin uslišati molitve i da ćeš

neprijatelja predobiti, ako budeš ustrajao u postu i u molitvi. U vrijeme pobožnog kralja Jozafata složiše se neprijateljske sile da unište judejsko kraljevstvo, a on zapovijedi post i molitvu. Bog im je progovorio po ustima proroka: *„Ne strašite se vaših neprijatelja, nit se bojte onog mnoštva, sutra ćete jurišati na nje i pobijedit ćete"*. Vidite, draga braćo, kako je Bog savjetovao post za svladati neprijatelje tjelesne, a kolike veće milosti on će nam dati, kad postimo, da možemo svladat neprijatelje duševne. Isus nam svjedoči, da Otac nebeski daje mač nad paklom onima, koji poste i mole, govoreć svojim učenicima, koji se uzaludno trudili da oslobode opsjednutog đavla: *„Hoc genus demoniorum non ejicitur nisi per orationem et jeiunium"*. Svrnimo pogled na Apostole, pak će nas upoznati, koliko su i oni cijenili post. Oni sveudiljno mole i trape svoje tijelo, ali to cijene nedostatnim, te poste i post preporučuju vjernicima crkava od njih ustanovljenih. Zavirimo li u živote svetaca, naći ćemo kako su oni uvijek cijenili post potrebitim i kako su ga strogo obsluživali. Sv. Antun pustinjak, postio je kroz cijeli svoj život i svojim je učenicima govorio: *„Vjerujte mi braćo, đavo se boji posta"*. Sv. Atanasije, Bazilije, Augustin, Benedikt, Dominik, Franjo Asiški, Petar od Alkantare, premda su bili veliki sveci i puni svih kreposti, ipak se nijesu uzdali u svoje sile, već bi se proti neprijatelju duše oboružali postom. Sv. Katarina Sijenska od pepelnice pa do Uzašašća Gospodinova, nije ništa primala u usta, nego Sv. Euharistije. Sv. Klara posti cijeli svoj život, a sv. Elizabeta, kraljica ugarska, izgledala je kao mrtvac od velika posta. Svratimo pogled na naše doba. Tko danas posti, tko ga cijeni potrebnim? Post se zapustio ne samo u gradovima, već i po selima. Sv. Crkva od nas ne traži, da postimo onako, kako su sveci postili, već ono malo što nam naređuje, želi, da izvršimo za našu korist duševnu, a i tjelesnu. Kad bi vi i držali, što je isključeno, da je post čisto crkveni propis, koji nam u svakdanjem životu u borbi proti paklu nije potrebit i premda biste vi ovo krivo sudili, jer ova nepogrešiva majka upravo nam ga propisuje kao moćno sredstvo proti paklu, ipak ga morate prigrliti videći kolike nam donosi koristi.

Sv. Augustin govori: *„Grijesi ne mogu ostati nekažnjeni; moraju biti kažnjeni ili od čovjeka, koji svojevoljno čini pokoru ili od Boga, koji sudi. Bog usteže svoju kaznu, ako ju čovjek svojim obraćenjem predusreće, jer je ugodno Bogu oprostiti onima, koji se ispovijedaju i ne osuditi one, koji sami sebe osude"*. Ova kazna, koju mi moramo na sebi izvršiti, ova svojevoljna naknada ili pokora, jest post.

Pazite, kako je post koristio Ninivitima. Raskvareni ujedno sa svojim kraljem Sardanapalom, bezbrojnim grijesima i opačinama uvrijediše Boga. Pravedni i uvrijeđeni Sudac, ali istodobno i milostivi Otac, šalje im Jonu proroka, da ih pozove na pokoru, a ako se ogluše njegovom pozivu, prijeti im, da će kroz 40 dana njihov grad biti uništen. Netom su čuli ovaj poziv, nepoznatog im proroka, nisu čekali 40 dana, već odmah su se dali na pokoru. Strah i trepet obuzeo je sve u gradu, te u plaču posiplju se pepelom uzdižući svoje molitve k Bogu. Priznali su svoje grijehe i prose oprost od Boga, okaljali se u brlogu svakih nečistoća, ali te prestupke pokorom nadoknađuju. Kralj Sardanapal okaljan tjelesnim nasladama zapovjedi svim građanima, da strogo poste, a on je prvi zapostio, a za njim svi, ne samo odrasli, nego i bezazlena djeca i iste živine. *„Homines et jumenta non gustaverunt quidquam"* (Jona III.). Neizmjerno milosrđe Božje smilovalo im se, i grad ujedno sa svim stanovnicima ostao je pošteđen od zaslužene kazne. Ne će li dakle tako isto i nama koristiti post, da odvrati zaslužene kazne od nas i od naših bližnjih, od naše domovine i od cjelokupnog kršćanstva. Kralj David, obmamljen putenim nasladama, prekršio je zakon Božji, sa prstom i sa plačem ganuo je Boga, da mu se smiluje i oprosti grijeh *„operui in jejunio animam meam"* (Ps. 68.). Posti kraljica Ester, da oslobodi narod judejski od zakona smrti, što ga

izda Asver, i od Boga bi uslišana. Posti junakinja Judita, da obrani Betuliju i svoj narod od gordog Oloferna, te sa postom je to i postigla. Poste tri mladića u Babiloniji i sred ognjenog plamena ostaju čili *„extinxerunt impetum ignis"*. Sa postom i najveći griješnici, kako to vidimo, u starom Zavjetu dobili su od Boga oproštenje od svojih grijeha kao kralj Ahab, koji je postio i spavao u vreći *„jejunavit Achab et dormivit in sacco"*. Puk izraelski, koji je toliko puta zabludio, sa postom je dobio oproštenje od Boga.

Draga braćo, a Sveci novog Zavjeta, kolike i kakve nisu crpili koristi od posta? Postili su jedino, da se dočepaju slave nebeske. Postili su pustinjaci i pred očima svijeta bili su ismjehivani i cijenjeni kao samoubojice, i post ih je priveo u nebo. Postili su ispovjednici, postile su djevice i post ih je u nebu uzveličao. Postio je pustinjak Pakomij, ali ga je post ovjenčao slavom u nebu. Postio je Šimun Stilita, stojeć na jednom stupu za 40 godina, ali post i pokora darovala mu je nebo. Postio je veliki Ignacije, a sada uživa nagrađen u nebu. Čime je, recite mi, pokornica Magdalena dobila nebo, nego sa postom i pokorom? Čim je postigla krunu svetosti Margarita Kortonska, nego sa postom i pokorom? Uvidite u izgledu svetih, koliku nam korist donaša post i posteći do koje se slave dopire. Sa postom od nas odalečujemo zbog naših grijeha zasluženu vremenitu kaznu, sa kojom nas često Bog opominje na pokoru. Sa postom zaslužujemo mjesto u nebu, kada se preselimo iz ropstva ovoga svijeta. S postom postajemo jaki proti paklu, jer s njim krotimo tijelo, koje naginje nasladama tjelesnim. Čujte sv. Ivana Zlatoustoga, koji govoreć o potrebi koristi posta, opominje nas: *„Posti, o kršćanine, jer si sagriješio, posti da ne sagriješiš, posti, da štogod dostigneš, posti da uzdržiš ono, što si jednom isprosio"*.

II. Moći će tkogod opaziti, da Ninivitima, koji su bili puni svake zloće, post je bio potrebit tim više, što im je bilo od Boga dosuđeno 40 dana vremena. Ninivite su bili veliki griješnici zablačeni svakom nečistoćom i za to im je bio post potrebit, dok današnji prosvijetljeni narodi nisu takvi i tako besramni. Ali, draga braćo, tko može imati smionosti tako odgovoriti? Možda kršćani katolici? Ah strašno! Upravo ovi, koji bi morali živjeti sveto, upravo ovi doprli su do najvećega stepena zloće! Tko danas može reći, da nisu kao Ninivite i da im post nije potrebit? Danas, upravo kad se obistinjuju riječi Oseje proroka: *„Non est enim veritas et non misericordia et non est scientia Dei in terra"* — nema istine, nema milosrđa, nema znanja o Bogu na zemlji — *„maledictum et mendacium et homicidium et furtum et adulterium et sanguis tetigit sanguinem"* Ne samo da su sada gori kršćani od Ninivita, nego tako rekuć i od istih pogana. Svagdje je zavladala bludnost, svagdje razbojstva, kriva svjedočanstva, prevare, kletve, nenavidnost, rasipnost uokviriše seu srcima naroda. Zanemarena Crkva zanemarena ispovijed, pogažena sv. Misa, zabačena sv. Pričest, potlačene zapovjedane svetkovine, pogrđeni svećenici, ismijehivane pobožne duše. Tko može reći, da nije potrebit post, kao negda Ninivitima? Dosta je samo stupiti u koje društvo, i tu čuješ besramne govore. Iznevjerio se muž ženi, a žena mužu, mladići u raskalašenosti, a djevojke u bestidnosti se ponosito bane. Sjaju nakiti, i moderna golotinja svakoga zasljepljuje. Nepoštene zabave, plesovi puni su svakog grijeha. I nepristojni filmovi traže da istrgnu i zadnji tračak nevinosti i srama, i da pomrače i zadnji pojam o Bogu. Tko će ustvrditi, da danas nije potrebit post, eda odvrati od naše glave zaslužene kazne. Draga braćo, danas je svijet na gorem putu, nego su bili Ninivičani. Eto vam izgled netom minulih dana, kada je sve pomamno tražilo griješne zabave i sastanke, a sve drugo, što je za spas duše, ostalo je zabačeno. Tko dakle može reći, da danas nije potrebit post, da naknadi pravdi Božjoj za tolike prestupke i opačine, a po tom kroti i svoje tijelo, koje je uzelo vlast nad dušom? — Draga braćo, odazovite se pozivu Oca nebeskoga, koji vas još trpi tako sa grijesima opterećene i zove vas: *„Convertimini ad me in toto corde vestro in jejunio in planctu et in fletu"* — obratite se k meni iz dna srca vašega sa postom i plačem.

S. Ivasović.

I. Isusa razapinju*).

Razapeše ga i š njim drugu dvojicu, — a Isusa u sredini. (Iv. 19, 18.)

Vrijedna žena, kojoj je Bog uzeo ljubljena muža, a djeci njenoj brižna oca, ne zaboravlja ga, već ga djeci rado spominje, te ih potiče, da mu budu harna i da se za nj udilj mole. Pa kad osvane godišnjica dana njegove smrti, vodi ona osobitom ljubavi dječicu svoju na grob miloga pokojnika. Ona tu ne govori ništa, jer joj tuga stisla srce i suspregla riječi, već tek pokazuje djeci nijemi humak, — i njeno lice, niz koje vrele suze teku, govori više, no bezbroj riječi i dugo pričanje.

Isto tako i predobra naša duhovna majka, sv. Crkva, ne zaboravlja svoga nebeskoga zaručnika, koji joj bijaše toli dobar, te je za nju patio, pa napokon i na križu umro. — Od toga časa, — smrti naime njegove — prošlo je jur 19. vijekova, a ona ga nije zaboravila. Pa kad nadođe godišnjica muke mu i smrti, odlaže ona sav svoj nakit — i stavlja na sebe ruho žalosti. I ona nas, dječicu svoju, vodi u duhu na mjesto njegove smrti, na brdo Kalvariju, i tu nam pokazuje smrtnu njegovu postelju, sv. križ, e bi nam dozvala u pamet, da *„u nikoga nema veće ljubavi"*, do li u njega, predragoga Spasitelja *„koji je darovao život svoj za prijatelje svoje"* (Iv. 15, 13.) — i tim nas ponukala, da mi njemu ljubav ljubavlju uzvratimo.

I evo nas u ovo korizmeno vrijeme, vrijeme uspomene muke i smrti Spasiteljeve, evo nas, rekoh, na brdu Kalvariji, da prisustvujemo završetku velikoga djela našega otkupljenja.

Dva su eto križa jur tu usađena u zemlju, a treći, najteži i najveći, još leži na zemlji.

Kad to gledamo, nehotice nam, kao nekoć Isaku, sili na usta pitanje: *„Oče, evo drva za žrtve, a gdje je žrtva ?"* — Da, nebeski Oče, gdje je žrtva, koja će na tom sramotnom drvu da svrši ?

Prorok Izaija, koji stoji na vrhuncu starozavjetne objave i gleda daleko u vrijeme mesijansko, evo što nam, mjesto nebeskoga Oca, odgovara: *„Vidjesmo ga, a na njemu nema krasa ni ljepote. On je prezren i posljednji među muževima, muž boli"*. (Is. 53, 2. 3.). Pa onda: *„On je predao dušu svoju i bio ubrojen među zločince"*. (Is. 53, 12.).

A tko je to drugi, no naš predragi Spasitelj Isus, koji se Ocu svome nebeskome žrtvovao za spasenje roda ljudskoga ? Isus je dakle sam žrtva, koja treba da bude prikazana na drvetiu križa.

I mi ćemo danas, kao uvod u naša korizmena razmatranja, razmotriti:

K a k o I s u s b i v a r a z a p e t n a k r i ž, i z m e đ u d v a r a z b o j n i k a.

1. Bio je petak, dan odmora, dan pred velikom subotom židovskom, dan pred blagdanom Vazma ili Pashe.

O Spasitelju predobri, evo tvoga dana od odmora, kada ćeš nakon tegotna puta od 33 godine, napokon doći do počinka! Ali te ipak čeka još jedan posao — teški posao od 3 sata — koga treba da ovršiš prije, no trudnu glavu prigneš smrti! Treba da izvršiš djelo, o kom si ti sam rekao: *„Kao što je Mojsija uzvisio zmiju u pustinji, tako treba da bude uzvišen i Sin čovječji"*. (Iv. 3, 14.) *„Tada ga Pilat preda njima, da ga razapnu. I oni uzeše Isusa, te ga povedoše. I noseći križ, izađe na mjesto, koje se zove Kalvarija, a židovski Golgota"*. (Iv. 19, 16. 17.). Tako pripovijeda sv. Ivan.

I dovršen bje teški put. Tri je puta pala nevina žrtva pod teškim križem i tri je puta nemilosrdno potjeraše napred — u smrt!

*) Ovih pet korizmenih propovijedi nam je poslao preč. g. Karlo Budanec, kanonik.

Kada kogod polazi u daleki svijet i ostavlja rodni dom, te se kad se uspeo na prvi brežuljak, sustavi, baca on sa suzom u očima posljednji svoj pogled na dolinu, u kojoj se vijugaju staze blažena djetinjstva njegova — i on tužna srca pozdravlja taj kraj, pa i ono milo sveto mjesto, gdjeno mu je nekoć stajala kolijevka. Tako i ti, Spasitelju predragi, obazri se na mjesta tebi nekoć toli draga a sada ti ih valja ostaviti!

Pogledaj najprije tvoj B e t l e h e m — nije eto daleko! Tu je stajala uboga tvoja kolijevka — jaslice sa oštrom slamicom u priprostoj štalici! Ondje su te grlile ruke nježne majčine ljubavi, dok će te ovdje na Kalvariji zagrliti tvrde ruke hladna križa. Ondje te je pozdravljao mili pijev Božjih anđela, a ovdje slušaš grube pogrde kivnih dušmana. Ah, pa i danas, u naše vrijeme ima na pretek usana, koje te vrijeđaju kletvama i pogrdama!

Obazri se prema N a z a r e t u. Ljupko su ti ondje prolazili dani tvoga djetinstva, pod brižnom paskom dobroga hranitelja i ljubeznim milovanjem Djevičanske Majke. Ona je doduše i sada tu, uz tebe, ali koje li promjene!

A sada baci pogled i na J e r u s o l i m. Nad njim si ti nekoć gorke ronio suze: *„Jerusolime, Jerusolime, koji ubijaš proroke i kamenuješ one, što no su poslani k tebi. Koliko li sam puta hotio, da saberem djecu tvoju, kao kvočka što sakuplja piliće pod krila svoja, ali ti nijesi hotio"*. (Mat. 23, 37.). Eto vidi, taj se jadnik sprema na svetkovinu i koliki li griješnici u njemu dižu u vis čašu slasti i raskoši, — a ovdje na brdu, ti Najpravedniji, treba da ispiješ do dna čašu pregorke muke. Ondje dolje u gradu tisuće ljudi vrve ulicama, — ali nikoga od njih nema ovamo, da tebe nevinu žrtvu, otme iz ruku bijesnih tvojih krvnika!

Pa i današnji svijet slika je toga Jerusolima. Koliko li naime ima nesretnika na svijetu, koji su zaboravili na žrtvu tvoje neizmjerne ljubavi, te nastoje, da tvoje ime presveto izbrišu iz povijesti roda ljudskoga! — A ti, predobri naš Spasitelju, ipak polažeš život svoj za te sve nezahvalnike, jer *„prave ljubavi ne ugasiše sve bujice"* (Cant. 8, 7.) najgore odvratnosti. Prava naime ljubav ljubi i onda, kada bude prezrena i odbačena.

Napokon se obazri, Spasitelju predobri i na c i j e l u s v e t u z e m l j u, kojom su hodale svete tvoje noge. O koli divna je bila ta zemlja sa svojim gajevima od paoma i vrtovima od maslina! A šta je ona donijela tebi za svu tvoju ljubav, kojom si je ljubio, kao dragu domovinu svoju ? Donijela ti je tek korov i trnje — crnu nezahvalnost i paklenu mržnju!

A što i kako današnja sva naša zemlja ?!

„I ondje ga razapeše" (Iv. 19, 18.) nastavlja sv. Ivan.

I eto, sada se predobri Spasitelj spušta na križ, tu tvrdu smrtnu svoju postelju, i pruža svete ruke, da mu ih oštrim čavlima pribiju na križ. O koliko je puta On, za zemskoga svoga života, pružao te ruke, da vazda tvori dobro, da blagosliva, da liječi — a plaća za sve to — sad su oštri čavli!

U to zamniješe i prvi udarci čekića i odjeknuše na daleko, a oštri čavli probodoše svete ruke i noge. Grozote!

Lj. m.! Možda vam se desilo u životu, da vam je hladna smrt otela koga, koji vam je bio mio i drag, te ga polegla u mrtvački lijes. Pa kad je nadošlo vrijeme, da dragoga pokojnika pokopaju, vi ste pristupili, da još jednom vidite ono blijedo lice, koje je nekoć znalo, da vam se toli milo osmiješi, i da mu reknete posljednji *„S Bogom"*. . . . A zatim vas odstraniše i staviše na lijes poklopac — i prvi udarac čekića, kojim zabiše čavao u lijes, odjeknu sobom. O, recite, kako vam je tada bilo pri duši!? Zar nije taj udarac pogodio i vašu dušu i čavao rasparao i vaše srce, te uništio svu sreću, sve blaženstvo zemsko ?

A gle, na Kalvariji, kod raspeća Spasiteljeva, prisutna je i njegova predraga majka! I sad mi recite, što li je osjetilo nježno njeno srce, kada je prvi udarac čekića odjeknuo Kalvarijom ?!

O, Oče nebeski, — kada je jednoć otac Abraham podigao ruku, da zarine ubojiti nož u grudi sina svoga Izaka — ti si poslao svoga anđela, koji je doviknuo Abrahamu: *„Stoj, i ne čini zla djetetu!"* (Gen. 22, 12.). A gle, sada, gdje zlikovci dižu ruku na tvoga jedinorođenoga Sina, ti ne šalješ svoga anđela! Zar ti manje ljubiš Sina svoga, no si ljubio sina Abrahamova? . . .

Ah, mi predobro znademo, da bi ti mogao da pošalješ cijele čete anđela, ali što bi tada bilo od našega spasenja? Na brdu Moriji, mogao je biti pošteđen Izak, jer je ono bila tek slika ili pralik našega Otkupljenja, ali tu je zbilja i istina, i zato Sin tvoj mora da umre! Da, da *„Bog je tako ljubio svijet, da je dao svoga jedinorođenoga Sina, da niko, tko u nj vjeruje, ne pogine, nego da ima život vječni"*. (Iv. 3, 16.). Sin nas tvoj sam tako uči.

Napokon odjeknu i posljednji udarac čekića i grozno bi djelo dovršeno. I sve više i više uzdiže se križ, sa svojom žrtvom, e da bude krunom brežuljku na kom stoji.

Duga krvava misa od križa počima. Oltar joj je tvrda pećina, a gomila šarena svijeta njeni su slušatelji. Mala šačica vjernih duša stisla se do križa, ravnodušni vojnici i sluge svećeničke smjestili se na obronku brda, a zagriženi dušmani stoje u pozadini.

O Spasitelju predragi, mi te vidjesmo malašna u Betlehemu, u priprostoj štalici, na oštroj slamici, pa ipak ne razumijemo ljubavi tvoje prevelike, mi te vidimo eto i gdje mreš na Kalvariji, na tvrdom drvetu križa i to za nas nevrijedne, pa je ipak srce naše hladno! I zato ne umri Spasitelju predragi mi toga nijesmo vrijedni!

2. Na križ razapeti Isus gleda licem prema zapadu prema miloj zaručnici, sv. Crkvi, — na zapadu je naime ona imala da se najvećma razgrana. A leđa su križa okrenuta prema Jerusolimu. gdje ima da prestane starozavjetna sinagoga.

O Izraele, ti od Boga odabrani puče, za tobom su eto pružene ruke razapetoga Spasitelja. Tebe traže mutne njegove oči, kao što umirući otac, među ostallom djecom oko smrtne svoje postelje, traži okorjela odmetna sina, ne bi li ga možda posljednjim bolnim pogledom vratio pravomu putu! Ali Izraela nema! Bez domovine, bez hrama, bez žrtve, — da i bez nade, luta on među tuđim narodima širom svijeta!

Nu i za tobom, krštena dušo, pruža razapeti Spasitelj svete svoje ruke i tebe traže njegove oči, — ali ni tebe nema, — i ti si daleko, daleko u svijetu! O vrati se, vrati, jer ćeš pravi mir i pravu sreću naći jedino kod Razapetoga i u njegovom sv. križu!

Za vas pako, dobre duše, koje se u sveto korizmeno vrijeme, uspinjete na Kalvariju i ondje ničice padate pod križem, vrijede riječi Gospodinove, što ih je upravio sluzi svome Mojsiju: *„Razgledaj dobro i učini sve, prema primjeru, koji ti bje pokazan na brdu"*. (Ex. 25, 40.).

Jest *„razgledaj dobro"* razapetu ljubav! Gledaj, kako mu ta ljubav izvire iz očiju, koje se toli brižno staraju za zapuštenu dragu Majku i koje skrbno traže uboge učenike, koji se razbjegoše i posakriše od straha pred Židijama. Vidi, kako mu je ta ljubav posljednja riječ, kojom vapi Ocu svome nebeskome za pomilovanje svojih krvnika, — pa i posljednji uzdah, kojim dušu svoju predaje u ruke Ocu svome!

Da, *razgledaj dobro"* svaki od vas, kako je svaka zemna bol ništa prema njegovim bolima, koje su strašne, a On je ipak pokoran volji Oca svoga. Od zlovolje ili neustrpljivosti nema ni tračka, već mu ne samo usta, nego i svaka crta, smrtnim blijedilom osuta lica, smireno zbori: *„Oče, tvoja budi volja"*. (Mat. 26, 42.).

„I učini sve prema primjeru, koji ti bje pokazan na brdu".

Prije svega uči, da ljubiš i neprijatelje svoje, jer ti sam razapeti Spasitelj reče: *„Činite dobro onima, koji vas preziru, i molite za one, koji vas progone"*.

(Mat. 5, 44.). Nauči, da ne očekuješ od svijeta više, no je taj svijet dao Spasitelju svome. Sjeti se, da *„učenik nije nad učiteljem, niti sluga nad gospodarom"*. (Mat. 10, 24.). Kao i to, da *„ako vas svijet mrzi, znajte, da je i mene mrzio prije vas"*. (Iv. 15, 18.). Priuči se, da podnosiš gorkost i težinu križa pa i svake boli, te se Bogu udilj smjerno moli: *„Oče, tvoja budi volja"*. (Mat. 26, 42.).

„I š njim razapeše drugu dvojicu, po jednoga sa svake strane, a u sredini Isusa", veli nadalje sv. Ivan. (Iv. 19, 18.).

I tako se eto tri križa uzdižu nad Kalvarijom! Kod preobraženja Spasiteljeva na brdu Taboru, sv. je Petar, sav izvan sebe od ushićenja, uskliknuo: *„Gospodine, eto dobro nam je ovdje, učinimo tu tri šatora."* (Mat. 17, 4.). — Ondje se tek spominjala muka i smrt Spasiteljeva, — ali ovdje na Kalvariji, gdje se je to sve u istinu ispunilo, t r i su doduše, — ali ne šatora, — već k r i ž a, podignuta, pa i ne šator za Isusa, između Mojsije i Ilije, već k r i ž i z m e đ u d v a z l i k o v c a.

Tri su, rekoh, križa na Kalvariji. S lijeve je križ grijeha, s njega naime dolaze pogrde i psovke okorjela grješnika, a s desne je križ pokore i na njem visi skrušeni razbojnik. Križ u sredini križ je ljubavi i na njem umire Božja Ljubav, predragi naš Spasitelj.

I ti će križevi biti predmetom naših korizmenih razmatranja.

A sada na koncu, bacimo još jedan sniženi pogled na razapetu Ljubav, te si duboko usadimo u srca naša sve, što netom vidjesmo i čusmo, pa ujedno u svoj skrušenosti srca zavapimo: *„Isuse, za nas razapeti, smiluj nam se."* Amen.

2. Križ grijeha.

Jedan od zločinaca, štono bijahu razapeti, psovao je njega.
(Luc. 23, 39.)

„Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio?" (Mat. 27, 46.). — Taj se uzdah vinuo iz grudiju Sina Božjega, razapeta na križu. — On se naime u svojim bolima i mukama obazire na sve strane, ali *„nikoga nema, da ga utješi"*. (Thren. 1, 2.). On motri predragu Majku pod križem, a Ona je sama u preteškoj boli.

On traži učenike, nu oni se razbjegoše i posakriše, pa i junačina Petar, koji se nekoć hvalisao, da je spreman i u smrt s njime poći. On gleda Židije, a ovi ga grde i psuju. A to isto čine i razbojnici, s njime razapeti, od kojih se jedan ipak obrati, a drugi okorjeli prezre njegov posljednji pogled, i uz to ga i obruži.

Nu, lj. m., mi ćemo danas pustiti s vida umirućega Spasitelja, pa ćemo se obratiti lijevome razbojniku, koji ga grdi, te mu dobacuje: *„Ako si Krispasi sebe i nas!"* (Luc. 23, 39.).

Eto i on visi na križu i trpi, ali po zasluzi, — on naime prima plaću za crna svoja nedjela, i njegov mu je križ pribavio i učinio grijeh. Sa lica mu čitaš skrajnju zdvojnost, a oči mu bijesno igraju s nemoćne srdžbe. Rado bi se oslobodio križa, ali uzalud mu svako naprezanje, i zato psuje i grdi Spasitelja. Eto vam, lj. m., okorjela grješnika — eto vam griješnoga čovječanstva u bolima i mukama — eto vam k r i ž a g r i j e h a.

I mi ćemo, pomoću Božjom razmotriti danas:

1. o d a k l e k r i ž g r i j e h a? i t k o g a j e u č i n i o?
2. u č e m s a s t o j i j a d n i t a j k r i ž?

A Ti, Spasitelju, za nas na križ razapeti, prosvijetli nas i daj, da mi po današnjem razmatranju uvidimo zloću i rugobu grijeha, i da odlučimo, da ćemo radije umrijeti, nego da našim grijesima tebe na novo mučimo i na križ udarimo.

1. Ajde dakle, da razvidimo, o d a k l e n a m k r i ž g r i j e h a!

Izađete, li, lj. m., za mila pramaljeća u divnu Bolžju prirodu, krasna će vam se vašem oku ukazati slika. Tu šaroliko cvijeće rastvara spram zlaćanog sunašca svoje čaške i bistro zuri u taj Božji svijet. Ono niti ore, niti sije, pa ni ne žanje, a ipak je sretno, jer znade, tko se za nj skrbi i tko ga odijeva. I sitne se ptičice, već iza prvoga sunčanoga tračka bude, i veselo skakuću sa grančice na grančicu i pjevaju hvalu Onome, koji ih je stvorio i za nje se brine. Jednom riječju, iz cijele se prirode zrcali velika mudrost i dobrota Gospodara i Boga, koji je stvarajuć sve stvari na svijetu *„vidio, da su one dobre"*. (Gen. 1, 10, 12, 18, 21.).

Ali evo vam u toj divnoj, sretnoj Božjoj prirodi i čovjeka, te krune stvaranja! Čelo mu namršteno i oznojeno, grudu mu tišti teška skrb, a s mutna mu se oka odronula krupna suza. I on, uz milijune drugova svojih — djece Adamove — ogorčen obraća se Bogu, te ga pita: *„Zašto si nas stvorio toli jadne i bijedne?"*

Ali stani, jadni čovječe! Zar da je ljude u takvoj bijedi, hotio da stvori Onaj, koji je svemogući i premudar i predobar? Zar da je On hotio, da ljude, djelo ruku svojih, prikuje na križ jada i ljute nevolje? A zašto?

Pa kao da i vi pitate mene: Odakle dakle taj jad i nevolje na nama? Čujte dakle i sudite sami! Dva se ljudska stvora dala na put u daleku zemlju. Sunce ih Božje dobro ugrijalo, a noge im izranila pusta, tvrda staza, posred šikarja i trnja... Oni su eto sustali, te se odmaraju. — tko su ti ljudi? Ajde, da im zavirimo u lice! O, a što je to?... Ta to su naši znanci, što ih još nedavno gledasmo sretne i vesele u divnom Božjem raju.

A recite nam, jadni vi, zašto otiđoste odanle? Zar vam nije bilo dosta sreće i blaženstva u raju? O, recite! Ali da, s turobna vam lica čitamo strašnu Božju osudu: „Osuđeni na smrt — podložni smrti". — Jer kako ono reče Gospodin: *„U znoju ćeš se lica svoga hraniti kruhom, dok se n evratiš u zemlju, iz koje si uzet. Prah bo jesi i u prah ćeš se obratiti."* (Gen. 3, 19.). Uživali ste neumrli život, a sada valja da postanete plijenom neumolne smrti, i to nakon naporna i plačna života. Vi, koji ste bili stvoreni za vječno blaženstvo i vječnu sreću, sada poznajete suze? Tko vas je strovalio u tu nesreću? Zar je to bio vaš Stvoritelj, koji vas je danas obasuo svom srećom jedino zato, da vas sutra baci u što veću bijedu i muku?

„O nije, nije On", odgovaraju nam jadnici. naši praroditelji Adam i Eva. *„On je vazda bio naš dobri Otac i nije On hotio, da nas unesreći, niti nam je On spremio tu bijedu. Krivci smo mi sami i naš nam je grijeh spremio taj teški križ"*. A da je tome tako, potvrđuje i sv. Pavao apostol, kad veli: *„Po jednom je čovjeku došao grijeh na svijet, a po grijehu smrt"*. (Rom. 5, 12.). Evo dakle, po grijehu dolazi u svijet sva bijeda, sav jad i sva nevolja, a iza ovih kao konac toga jadnoga života — dolazi i smrt.

2. A sada razmotrimo: *„U čem sastoji taj križ, što ga je grijeh donio na svijet?* Kao što križ u opće sastoji od tri dijela, naime stabla i dvaju krila, tako i križ grijeha ima tri sastavna dijela, i to: *potamnjeli duh, opako griješno srce i podatno tijelo.*

Zar ne, jadan je i bijedan svaki slijepac! On ne zna za krasotu boja, za nj ne cvate cvijeće, za nj ne titraju sitne na nebu zvijezde, njemu ne sviće zora, — njemu je iz dana u dan vječna mrkla noć!...

Kukavan je doista takav tjelesni slijepac, ali je daleko veća nesreća, kad je tkogod duševno slijep.

Iza prvoga grijeha u raju, čovjek je izgubio vrhunaravno svjetlo duha, a naravno je svjetlo njegova uma potamnjelo. I čim su dalje odmicali dani rajske nevinosti, tim se veća tama krivoboštva spuštala na ovu zemlju. I rod je ljudski napokon pao tako duboko, da je obožavao svaki grijeh i njemu

zaštitnikom postavio posebnoga boga, — a pravoga je Boga zabacio i zaboravio. I ta duševna tama vlada nažalost i dandanas svijetom. Apostol Pavao govori za svoja vremena, da je *„razapeti Isus Žudijama sablazan, a poganima ludost"*. (I. Cor. 1, 23.). A da li je danas drugčije? Ta današnji su moderni pogani i svjetski nadrimudraci proglasili kršćansku vjeru bajkom, te joj se sa svih svojih naučenjačkih stolica javno rugaju. A svijet, koji obožava novac i ljudsko tijelo te je uslijed toga zagrezao u glibu najsramotnije pokvarenosti, povlađuje tim nadrimudracima umjesto da ih se stidi! Taj se svijet ne stidi ni svoga gospodara — đavola, — dapače on mu vjerno služi, kao i njegovi bezdušni duševni vođe. On se radije stidi Isusa, koji je *„put, istina i život"* (Iv. 14, 6.). i njegove svete vjere, koja mu je nada sve zazorna, — jer ga kori radi razvratna života — radi grijeha. Apostol nam Ivan to potvrđuje, gdje u svom evanđelju navađa riječi Isusove: *„Došla je svjetlost na svijet, a ljudi su više voljeli tminu, nego li svjetlost: bila su naime njihova djela zla"*. (Iv. 3, 19.). Prema tome je sljepoća duha teška kazna grijeha. Pa evo i lijevi razbojnik trpi kaznu za svoje zločine, s kojih mu se regbi i sada još puši s ruku ljudska krv. A zar te ruke nijesu jednoć bile nevine i čiste? — O, jesu, ali je u srcu zlikovčevu bilo sjeme zloće, koja ga je eto dovela do sramotne smrti. I on je imao majku, koja ga je sigurno učila — ne zlu, nego dobru, — ne zlosti, nego kreposti. A sada eno, on na križu proklinje i sebe i ljudski rod, pa i svoga Spasitelja, a to sve zato, jer ga je zavelo griješno srce. I s tim griješnim srcem on umire i polazi u groznu vječnost. Jadna li Božjega stvora, koji u izdajici Judi nalazi vjerna druga! Ta da, kakav život, takva smrt, — a kakva smrt, takova i vječnost!

Divan li je pramaljetni dan, kadno se polje i lug i gaj zaodijeva u zelen list i šaren cvijet pa ti se čini, kao da se čarobno neko carstvo diže iz tamna krila zemlje i svojim krasom sav svijet hoće da iznenadi. Kad al eto jedne hladne vedre noći, štono iznenada banu, kraj bi tome bajnom sjaju, kraj bi divnom cvijetnom raju! Iza krute ove noći sunašce se Božje rađa i zlaćanim svojim tracima uspavanu prirodu hoće da probudi, — al uzalud! Nijedan cvijetak ne otvara svoje čaške više, dok je sumornu glavicu prignuo k majci zemlji, da, mrtav klonuo u svoj grob. Mraz ga ljuti ubio... A čovjeku se s boli srce stislo, gdje motri tu gluhu pustoš — taj propali raj! Tako to bude u Božjoj prirodi, a zar se šta takova ne zbiva i s čovječjom dušom?...

Evo vam nevina djeteta! U duši mu je bajno proljeće, iz očica sjaju mili sunčani traci, a u srcu cvjeta čista nevinost. Pa nauči li dijete još i Bogu da se moli, eto vam i ljupka slavuljeva pijeva u tom Božjem proljeću! Pa koli je meko srce u toga malašnoga stvora i kako mu se očice brzo zaliju vrelim suzicama, kad ugleda čiju bijedu, te bi umah dalo sve iz ruku, da utiša bol i bijedu. A kad slatki snije sanak, nalik je Božjemu anđelu, koji ga čuva *„da si nogu ne ozledi na oštru kamenu"*. (Ps. 90, 12.).

Nu godine prolaze i za mirna ljupka pramaljeća slijedi žarko ljeto, sa svojom žegom i raznim olujama. Nadolaze slabosti i strasti, a ne manjka ni zloga primjera ni napasti — — — i vlastito srce bude čovjeku kletom izdajicom! *„Što ćete mi dati za njegovu dušu?"* — *„I oni mu obećaše* 30 *srebrnjaka"*. (Mat. 26, 14.).

O Judo, uz koju li cijenu prodaješ dušu?! Govore ti slatke riječi, laskaju ti, lažu i mažu, samo da te zalude, pa ti obećaju zlatne kule i sve blaženstvo svijeta, — a Judina plaća za mir tvoje duše, koju prodaješ, nije druga, no da nevinost njena, grijehom satrvena bude pokopana uz paklenu radost i porugu đavola i njegovih vjernih sluga, — tvojih dojakošnjih poklonika i zavodnika... Ili zar je tek jedno jedino ljudsko srce u svojoj lakomosti i pohlepnosti, žrtvovalo sve svoje duševno blago jednome, lukavome zavodljivome posmjehu?

A sada se upitajmo, kako je s našim srcem, kako s dobrim odlukama, kako s cvijećem prve svete pričesti ? Opstoje li još ? Ili ih više nema ? I tko ih je ugrabio ? Zar zla nagnuća, zao primjer i strasti ?

Jest, lj. m., neznanje, pohlepnost i strasti, spremile su ljudskome rodu teški križ, kojemu stablo sa svojim korijenjem siže duboko u prokletstvom opterećenu zemlju, a ruke svoje pruža na daleko i široko, te obuhvaća ne samo duševnu bijedu, nego i bezbroj tjelesnih nevolja, čemera i jada.

Ili zar nije tako ? Čim ugledaš ovaj svijet, već kao nejako dijete, obilne liješ suze, pa i onda, kad ostavljaš taj svijet, iz zacaklenih ti se očiju posljednja roni suza, niz uvela lica. A tko će da prebroji bezbroj suza, što si ih prolio, počam od one prve, pa do ove posljednje ?! A te gorke suze nijesu djelo Božjih, nego grješnih ljudskih ruku, posljedica su naime grijeha. Nije raj poznavao suza, već tek onda, kad je prvi grijeh došao na svijet, potekoše prve suze.

Dok je Gospodinova ruka čuvala čovjeka, nije on znao, što je to „*bol*", a čim je Gospodin sustegao svoju ruku, zavladala je svijetom svaka bol, i tuga i bijeda, i muka i smrt. Jest, svaki čovjek ima svoju bol, ima svoj križ. koga mu je spremio grijeh i koga se snebiti ne može. Gusti nabori na čelu moćna vladara, kao i krupni znoj na licu vrijedna težaka, očitim su znakom, da bol nalazi puta i u zlaćane dvore, pa i u jadne kolibice siromaha. No kad bi i bilo koga, te dosele nije okusio, što je to bol, neka znade, da će i njemu nadoći čas, koji je spremio prvu bol i izmamio prvu suzu na svijetu, čas, koji sigurno pogađa i ranjava — čas naime smrti.

A pošto nas svaki mora da nosi križ grijeha, ne bi li možda bili pripravni. da taj križ prihvatimo kao križ pokore ? Na taj bi način postao on nama potporom i štapom na putu u blaženu vječnost, pa i ključem od rajskih vrata. A to bi sigurno bio ogroman dobitak po nas. Ta sve pogrde i psovke lijevoga razbojnika i njegovo mrmljanje, nije mu ni najmanje olakotilo njegova križa, dočim je desnome razbojniku, uslijed ustrpljivosti i smjerne molitve, njegov križ grijeha postao križem pokore i ključem od vratiju slave nebeske.

Odvratimo stoga, lj. m., svoj pogled od odurnoga križa grijeha i odlučimo čvrsto, da ćemo u buduće brižno se čuvati njegovih stopa, koje neminovno vode u vječnu propast. Poput desnoga razbojnika, radije se obratimo k razapetome Spasitelju skrušenom molbom, da nam udijeli milost, kako bi odsele naš križ grijeha obraćali vazda u križ pokore i po ovom se jednoć sretno spasili. Amen.

3. Križ pokore.

Gospodine, sjeti se mene !
(Luc. 23, 42).

Bilo je to u Rimu, za vrijeme groznih progona kršćana, gdje nije prošao jedan dan, a da ne bi koja kršćanska duša, postala plijenom divlje zvijeradi u cirkusu i to na očigled bezbrojnoga mnoštva ljubopitnih gledalaca. Tako i opet jednog dana, eto neke kršćanske djevice; odjevene u bijelu krsnu haljinu, poput čiste zaručnice, gdje stupa na sredinu cirkusa, da tu dovrši zemaljski ovaj život i da se žrtvuje nebeskome svome zaručniku Isusu Kristu. U to se već na protivnoj strani otvaraju teška gvodena vrata u zidu cirkusa i tuda će uljesti u cirkus divlje zvijeri ; i pod njihovim će pandžama i oštrim zubima doskora svršiti naša mučenica. U taj tren, gdje ona lebdi među životom i smrću — pade njoj do nogu bijela ruža. Ona se obazre na hiljade gledalaca, što nad njom na okolo u cirkusu sjede, kao da ih pita : što li ta ruža ima njoj da kaže. — Njoj, koja je na pragu zemskog svog žića — i na ulazu u smrt ! Zar ona možda ima da znači posljednji „*S Bogom !*" zemaljske njene ljubavi ?

O, ne ! Ta, Kristova zaručnica nema ništa više u ovoj dolini suza, što bi je vezat moglo, — njena čista duša pripada nebu a ne zemlji ! — Pa ipak eto gle, krasne ruže, bijele i čiste, do njenih nogu ! — Ona se još jednom obazre i zagleda pri tom, među mnoštvom gledalaca, mladića, koji je također bio kršćanin, ali nije bio još dosta jak, da to javno prizna. On eto danas vidi družicu svoju iz djetinjstva — kao mučenicu — i njegova ruža evo što ima da dojavi vrloj kršćanskoj mučenici : „*Ti si junakinja, a ja još slabićak, ti sjaješ svakom kreposti, a mene eto još u opačinama, tebe zove kruna pobjede, a mene jošte mami varavi taj svijet. Još koji časak, i ti si među rumenom četom svetih mučenika — a zato, oj, razumi šapat bijele ove ruže : Spomeni se mene u carstvu Božjemu !*" Eto, tako bijela ruža mladićeva !

A mi ćemo, lj. m., u duhu na Kalvariju, da saslušamo posljednju molbu desnoga razbojnika. Samo još koji časak, i Spasitelj će predobri izručiti dušu svoju Ocu svome nebeskome. To vidi desni razbojnik i gdje gleda kako Nevini strpljivo podnosi grozne muke i boli, upravi njemu smirenu molbu : Gospodine, ti trpiš nedužan, a ja prema svojoj zasluzi, ti si Spasitelj i dobročinitelj, a ja jadni ubojica, ti čist, a ja pun grijeha — o, čuj Gospodine, prije no izdahneš, moju molbu : „*Spomeni se mene, dok uđeš u kraljevstvo svoje !*" (Luc. 23, 42.). A Spasitelj predobri ne odbija te skrušene molbe, već on molitelju milo zbori : Ustraj prijatelju na križu pokore „*još danas bit ćeš sa mnom u raju*". (Luc. 23, 43.). Ah, divne li utjehe za skrušene duše ! Eno lijevi razbojnik psuje i grdi Razapetoga, te oteščava križ svoj zlovoljom i nestrpljivošću i napokon jadno pogiba, dok desni razbojnik ustrpljivošću i skrušenom molbom pretvara križ svoj u križ pokore i po njem postizava nebo.

Zadržimo se, lj. m., danas kod toga križa pokore i razmotrimo :

1. što on govori nama, i 2. razmotrimo pobliže prošnju razbojnika.

A ti, obraćeni razbojniče, sv. Dizma, moli se zajedno s nama predobrome Spasitelju, da nam udijeli milost, kako bi slijedeć lijepi tvoj primjer, i mi mogli jednoć biti s tobom u raju !

1. Svak je od nas već mogao da se uvjeri, da sav ljudski rod tišti križ i muka. Tome udesu ne uteče nitko, o tom bo kazuje i star i mlad, o tom priča i bogataš i sirotan. U tom nema razlike među sjajnom palačom i niskom kolibicom, u kojoj se je ponajpače udomila svaka nevol a. Pa i vi sami znali bi o tom, da pričate, ta oči vam svjedoče, da je u njima često zablištala vrela suza, usta vaša znala bi da nam pričaju o časovima crne bijede i nevolje ljute, a srca vaša za otajnu bol. . . A zar sve to da bude uzalud ? Da nestane suza u zemaljskoj prašini, da se jauk vaš i vapaj raspline u zraku, — a srce jadno da trpi i pati bez ikakve svrhe, bez nade u boljitak ?! Ne, ne ! Pravi kršćanin, kad ga snađe jad i bol, nosi taj križ spokojno i ustrpljivo. Pa dok se posve pokorava volji Božjoj, on nasljeduje predragoga Spasitelja, svoga Učitelja, koji je rekao : „*Tko hoće, da pođe za mnom, neka zataji sama sebe i neka uzme križ svoj i slijedi mene*". (Mat. 16, 24.). A On sam „*ponizio se dok je postao poslušan do smrti, i to do smrti na križu. I zato ga je Bog uzvisio*" (Phil. 2, 8. 9.). Po križu dakle i po muci, a ne inače, dolazi se do vječne slave ! O, lj. m., i vi često imate da birate između križa grijeha i križa pokore, ajte, zaklinjem vas, odaberite hrabro križ pokore, koji će vam za sigurno otvoriti jednoć vrata rajske slave.

Dođite dakle — veli vam križ pokore — dođite i odmorite se u mojoj sjeni ! Tu dobri Bog broji suze, što ih lijete, tu se nijedan uzdah upravljen njegovu prijestolju, ne vine uzalud. Ili će možda tvoja tegoba biti laglja, ako mrmljaš i radi nje grdiš dragoga Boga ?

Eno tužna majka nad grobom svog djeteta, lama rukama i ljuti se na Boga, što joj je uzeo njeno mezimče. A zar će se na njen vapaj možda rastvoriti crna zemlja i vratiti svoj plijen ? Nipošto ! Niti majčin jauk, ni njena srdžba

ne vraća više život mrtvom stvoru. Ne tuguj dakle jadnice, ta Božja je volja vječni zakon, i ona će se vršiti, ma se ti još bučnije i bijesnije usprotivila. Primi dakle smireno, što je odlučila Božja volja i što ti pruža Očinska njegova ruka.

Ta dragi nam Bog, iz puke svoje ljubavi prema nama, pruža zemaljske radosti, pa nam iz iste ljubavi šalje i nevolje i boli, ako nijesmo možda mi sami krivi tim bolima i nevoljama. I upravo zato neoklijevajte lj. m., ni ne ustručavajte se, već hrabro i s potpunim pouzdanjem u Boga, nosite svoj križ, — Bog će vam već podati nužne snage i ustrajnosti k tome!

Evo ovako od prilike zbori nama križ pokore.

2. A sada razmotrimo pobliže prošnju desnoga razbojnika, upravljenu umirućemu Spasitelju.

On upravlja svoju molbu Spasitelju za pomilovanje. „*Spomeni se meni kad uđeš u kraljevstvo tvoje!*" (Luc. 23, 42.) veli on, kao da hoće kazati: „*Ti, si dobrostivi Kralj, koji veledušno praštaš svojim dušmanima i za njih moliš oproštenje u Oca svoga nebeskoga, — pa kao takav možeš i meni, zalutalome sluzi svome oprostiti moje zloće, za koje mi je žao, da sam ih počinio, i mene primiti, kao posljednjega slugu, u kraljevstvo svoje*". Skrušena je to molitva i Gospodin je nije odbacio. „*Molitva uzlazi, a milost silazi*", veli sv. Augustin.

U davna su vremena gradovi, koje bi neprijatelj opkolio, a bili su slabi da se odupru, šiljali svoju dječicu, u bijelo obučenu, u neprijateljski tabor, da u vojskovođe izmole milost i smilovanje. Pa tako i mi, grješni ljudi, pred prijestol uvriježenoga Boga treba da šaljemo našu djecu, pokornička naša djela, e bi nam ona izmolila pomilovanje u Boga.

Pogledajmo samo prve kršćane i njihovu skrušenost i pokoru — i učimo od njih!

Evo nam ponajprije pokornika „*bičevani*" zvanih, koji okrvavljena tijela uslijed bičevanja, polaze od crkve do crkve i skrušeno vape: „*Milost, smilovanje!*" i pjevaju nabožne pjesme, te se Bogu mole.

Pa da onda vidimo „*jaučuće i plačuće*", kako ispred vratiju crkve, sa suzama u očima mole braću vjernike, štono ulaze u crkvu, da se za njih mole Bogu. Pa bi i godine prošle, a crkvena se vrata njima ne otvaraju, njima je zabranjen ulaz među vjerno stado Kristovo, oni ne vide oltara, ni Božjega svećenika na njemu, a udiljna im je molitva: „*Miserere*" t. j. „*Smiluj mi se Bože!*" A šta je spram toga naša pokora?

Kada nadalje promatramo kršćane onoga doba, iz čije je sredine potekla slavna četa svetih mučenika, ovjenčana rumenim vijencem mučeništva, kao i zamjerna množina hrabrih ispovijedalaca vjere Kristove, pa i ugledan zbor djevica, ovjenčan sniježnim lijerom nevinosti, — i kad mi kod toga vidimo, kako sve te vjerne heroičke duše gorke prolijevaju pokajničke suze, — oh, onda mora da nam do dna potrese dušu pomisao, koli hladnokrvno mi izgovaramo: „*Kajem se od svega srca za sve grijehe svoje*". Mi govorimo tako zato, jer ne poznamo sami sebe. Mi naime ne pokušasmo nikada da točnim ispitivanjem savjesti, zađemo u borbu s našim srcem...

Ako se napokon uputimo u samotne pustinje, daleko od svijeta, naći ćemo i tamo duša, koje se za uvijek oprostile od svijeta, te sprovodile pokornički život. Grimiz su i zlatne krune one napustile, pa i sjajne dvorove i meke postelje, te se zadovoljile pustim špiljama i tvrdim ležajem od kamena. Napustile su i udobna prijestolja i svaki sjaj, te su u pokajničkim suzama okupane, klečale na tvrdoj pećini, nad kojom se ponosno uzdizao križ pokore...

Želite li dakle, lj. m., da vaša pokora bude nalik pokori spomenutih divnih duša, oh, onda zatajite same sebe, pa uzmite križ svoj i slijedite njih! Pamtite međutim ovo: Ne tražite se od vas, da napustite i ostavite svoju obitelj, da se kanite roda i prijatelja, nego da zatajite sama sebe da svladate grješna čovjeka u sebi!

Od vas se nadalje ne traži, da bičevima raskrvarite svoje tijelo, ni da izbjegavate svaku zabavu, svaku udobnost i svako društvo, vama je, i opet velim, tek jedno od potrebe, naime, da zatajite sama sebe.

Ili zar vam nije kod toga najljepšim uzorom i sam razapeti Spasitelj? Eno, On jedinorođeni Sin Božji i Gospodar slave, poružen visi na križu, — glava njegova, svake najsjajnije krune predostojna, ovjenčana je krunom od trnja, — On, nakon života, koji je bio ispunjen dobročinstvima, umire na križu kao najveći zločinac, prezren od onoga svijeta, kome su bila namijenjena njegova dobročinstva. U smrtnoj tjeskobi ne tuži se On, ni ne mrmlja, već, gle, moli za smilovanje svojim krvnicima u Oca nebeskoga. A zar to nije najuzvišeniji uzor kršćanske samozataje?!...

Kad vas dakle, lj. m., spopadnu misli ohole, misli častohlepne i prepune precjenjivanja sama sebe, oh onda se bacite na koljena pred slikom Razapetoga, te pozorno saslušajte, što vam On govori. On vam veli: „*Nije li stan moj nebo, i prijestol moj nad oblacima, a ja se ipak snizih i odabrah jaslice i križ? Podijeli dakle sa mnom samozataju, a ja ću s tobom dijeliti slavu nebesku*".

O čujte i razumite glas njegov, vi, koji ste bili skloni, da poslušate glas varava svijeta. Koliko li prijegora traži taj svijet od vas, da vam pruži tek mrvicu prolaznoga svoga dobra! Koliko li znoja polaže premnogi taj čovjek kao žrtvu na njegov oltar, samo da se dovine puste svjetske slave! A nije i prečesto žrtva skuplja od one stvari, za koju se toliki i toliki žrtvuju? A koli brzo prolazi taj zemni život i sva njegova tašta slava? Godimice nas požućeli list, štono pod jesen pada s drveća, sjeća, da će i za nas nadoći jesen života i zima smrti! A iza smrti treba da podamo strogi račun o svom zemnom životu Onome koji nebom trese.

Pa kome da se tada utečemo, koga li u pomoć da zovemo, kada bude pravednik drhtao pred strogim Sucem? Kome drugome, nego Razapetome Spasitelju? — Da, njemu treba da udilj skrušeno vapimo: „*Gospodine, sjeti se mene i ne zaboravi me!*" Jest, sjeti se mene, ali ne mojih grijeha, već svete tvoje muke, podnesene za me! Sjeti se mene, koji sam na svetom krstu primio pečat tvoga Duha. Sjeti se mene, koga si ti hranio i pazio svojom svetom naukom, pa i presvetim svojim Tijelom i presvetom Krvlju. Sjeti se jadna nezahvalnika, na koga se toli dugo obazire tvoje preveliko milosrđe, a koji nije hotio, da sluša glas tvoj sve do sada. Ali sada, gdje uviđam krivnju svoju preveliku, k tebi se obraćam Spasitelju moj predobri, i smjerno te molim: „*Spomeni se mene u kraljevstvu svome!*"

I eto promotrismo lj. m., u desnom razbojniku, što sve može da učini prava iskrena pokora. Ona je, kako uvidjesmo, još u posljednjem času kadra da rastvori nebo, pa ćemo je stoga u buduće, makar nas pritisli i najteži križevi i najljuče nevolje, i mi upotrijebiti na naše spasenje. Amen.

4. Križ ljubavi, naš spas života.

Stupajte u ljubavi, kao što je i Isus ljubio vas, te se žrtvovao za nas.
(Eph. 5, 2.)

Uboga neka udovica imala je sina, u koga je bilo u obilju razuma, pa i tjelesne snage, te se vrlo mnogo očekivalo od njega. Početak je bio sretan, gdje je uzgoj brižne majke bio dobar, pa stoga i sin joj dobar, kao i dobar dan. Ali doskora pošao on stramputicom i tako pošle netragom i sve lijepe nade. — Ne potrajalo dugo, i on dapače dospio i u tamnicu. — Kako je ondje bio prepušten sam sebi i svojoj bijedi, činilo se, da mu je teški zrak tamnice ugušio i posljednju iskru kajanja i poboljšanja. Tužna njegova majka, shrvana od tuge i boli odluči da će posjetiti izgubljenoga sina, — i ona izvede taj svoj

naum. Došav u tamnicu, ona ga moli i zaklinje, te uz gorke suze, nagovara na dobro, ali sve uzalud. — Okorijelo srce sina, tvrdo kano stanac kamen, ne dade se umekšati. — Vidjev svoj neuspjeh, jadna majka ostavi tamnicu i nesretno svoje dijete, i više se ne vrati. — Pošto se iza toga razboljela, posla jadnica, po slugi svojem molbu na upravitelja tamnice, neka bi joj poslao sina, da ga još jednom vidi, prije nego li umre. I molba bi joj uslišana. — U pratnji stražara evo sina, koji se nijem postavi uz krevet majčin. A ona, slika prave tuge i boli, leži lica blijeda i uvela, usta joj ne smažu više riječi, tek se oči, u kojima se zrcali silna tuga i prevarena nada, upilile u jadnoga sina. Potrajalo je to tako koji časak, i ona nijemo mahnu rukom — a bešćutna sina odvede stražar natrag u tamnicu. A on ostade još uvijek isti. — Našavši se opet sam u tamnici, savjest mu u živoj slici dovede pred oči nijemi pogled umiruće majke, — koja je doskora i umrla, — i to ga rastuži u toliko, da se nikada više nije mogao da utješi. — Međutim htjede slučaj, te on bude riješen od optužbe i pušten na slobodu. I on ostavi svijet i pođe među Isusovce. I tu bi docnije prečesto pripovijedao, kako svoje obraćenje ima da zahvali samilosnome pogledu umiruće majke.

Lj. m. evo i nas danas pred samrtnom posteljom i to Spasiteljevom, pred sv. križem. otkale nas Spasitelj motri pogledom, punim samilosti — evo nas pred k r i ž e m l j u b a v i.

Mi smo dosada razmotrili, kako bude Spasitelj naš predragi razapet na križ — i kod toga usadismo u srce Božje riječi upravljene Mojsiji: *„Razmotri dobro i učini sve prema primjeru, štono ti bje pokazan na brdu"*. (Ex. 25, 40.). Zatim smo promatrali križ grijeha, i tu upamtismo, da grijeh čini ljude bijednima, te odlučismo, da ćemo odsada od svega srca zamrziti grijeh, — a bijede i nevolje da ćemo strpljivo snašati, kako bi svoj križ grijeha obratili u križ prave pokore, i po njem došli do vječne slave u nebu.

O koli je zagonetno naše srce, te nam mnogi taj čin i mnoga riječ bude tek s vremenom jasna i razumljiva. Tako n. pr. riječi oca ili majke razumijemo i shvaćamo potpuno tek onda, kada ovih više nema. Pa tako je i s Isusom. Mi poznamo njegov život, njegov nauk, — ali tek pod križem shvaćamo potpuno svaku njegovu riječ i tek tu nam budu jasne sve blagodati, što ih je On nama iskazao. Istina je, da ima bezbroj riječi, što ih je Spasitelj izrekao za svoga boravka na zemlji, ali najganutljivije govori On nama sa svoga križa — križa ljubavi. On veli, da je

u n j e g o v o m k r i ž u n a š s p a s z a ž i v o t a n a š e g a.

1. Mojsije je nekoć, dobrotom Božjom s brda *„Nebo"* vidio pred sobom obećanu zemlju, gdje vlada vječno proljeće, — a za njim se prostirala pusta pustinja. Tako i mi, s brda Kalvarije promatramo pred nama carstvo mira — sv. Crkvu Kristovu, — a za nama eto goleme pustoši poganstva i bezboštva.

Ajde da ponajprije pogledamo tu silnu pustoš. Tu nas najviše zanima ogromno i svesilno rimsko carstvo. Uz silnu moć, te presjajnu raskoš i mudru upravu nalazimo u tom velebnom carstvu bezbroj raznih poroka i prljavština, koje poput crne mrlje nagrđuju njegovo lice. U prijestolnom njegovom gradu Rimu plivaju bogataši i patriciji u svakoj raskoši i raskalašenosti, — dočim za ubogu sirotinju ima samo bijede — i to na pretek! Robovi su bez svakoga ljudskoga prava, koža im visi s tijela od ljuta bičevanja, a čelo im je obilježeno žigom sramote. Oni su uopće stvorovi bez ljudske podobe. — U cirkusu eno vam gladiatora-boraca, koji se nakon što su cezaru doviknuli grozni pozdrav: *„Care, oni kojim valja mrijet, pozdravljaju te!"* hladnokrvno međusobno mrcvare i ubijaju. A to sve za zabavu cezara i krvi žedne publike! Tu i tamo viđa se na obalama Tibera koji bolesnik, zanemaren od svih i prepušten sam sebi. Uza sve to eto ti još i sila hramova raznih bogova, — a to sve sama ognjišta svake bezbožnosti i razuzdanosti. Zar ne, jadne i gadne slike?! — Pa kako u Rimu, tako i u svem rimskom carstvu!

Kakova li se našemu oku, sasma drugačija milovidna pruža slika, kada se obazremo na drugu stranu, na onaj naime kraj, gdje cvjeta vječno proljeće kršćanske ljubavi, — na Kristovu Crkvu.

Iz Spasiteljevih je rana poteklo pet potoka, koji Crkvu, taj Božji raj na zemlji hrane i drže u vječnom cvijetu, koji rod čovječji usrećuju, izvorom ga blagoslova snabdijevaju, — i napokon otječu u vječnost.

Probodene, na križu ljubavi, ruke otirale su suze, podizale nesretne, krijepile one, koji trpe, blagoslivale one, koji odilaze i srdačno primale one, što dolaze. Tim je probodenim rukama Spasitelj stvarao kruh za siročad, vodio ravnao i odijevao uboge. Okove skidao robovima, i sam ih nosio, zaklapao oči onima, koji umiru i pratio ih na vječni počinak.

Probodenim sv. n o g a m a hodao je Spasitelj za zabludjelima, brižno tražio zločince i griješnike, pa ga eno i sada na Kalvariji uz one, koji su posve zapušteni u životu. On se napokon nije žacao nikojega puta, da naviješta sv. Evanđelje.

U svom probodenom S r c u pripravio je Spasitelj stan onima, koji su bez doma, i mjesto za one, koje je svijet odbacio radi njihove zloće. U tom je Srcu On pričuvao utočište onima, koji se u svijetu plaše pogibelji grijeha, a žele da ostanu vjerni njemu, sve dotle, dok im hladna smrt ne zaklopi trudne oči.

Lj. m., vi kao da ne shvaćate svega toga? Vi, kanda ne razumijete, kako bi Spasitelj s križa, sve to mogao da učini svojim rukama, nogama i Srcem? A vi čujte!

Bilo je to koncem prvoga kršćanskoga stoljeća u Efezu. Časni sjedoglavi starac sakupljenim kršćanima, kao otac djeci svojoj, uporno nalaže: *„Djeco, ljubite se među sobom!"* Starac taj je sv. Ivan, apostol ljubavi i ljubimac Isusov. On je bivao vazda uz Spasitelja, pa je kod posljednje večere i počivao na njegovim grudima. On je bio pod križem ljubavi do posljednjega daha svoga predragoga Učitelja i njemu je Učitelj izručio svoju zapuštenu Majku na daljnju brigu. On je dub ko usadio u srce, iz oprosnoga govora Učiteljeva, baš one divne riječi: *„Novi nalog dajem vama, da se ljubite među sobom; kako sam ja ljubio vas, tako i vi da ljubite jedan drugoga. I u tom će spoznati svi, da ste moji učenici, ako budete imali ljubav međusobnu"*. (Iv. 13, 34. 35.).

Koje je dakle čudo, ako su svi pravi Spasiteljevi učenici smatrali svojom najsvetijom dužnošću, da točno ispune volju Učiteljevu, pa da svoju ljubav poklone ponajpače sirotama i bijednima? — Oni su predobro shvatili propovjed križa ljubavi, pa ujedno ustrajno rade na tom, da tu propovjed provedu u život.

2. Da, lj. m., od križa ljubavi, dotično od probodenih Spasiteljevih r u k u, učile su bogoljubne duše, da vrše zakon i nalog o ljubavi prema bližnjemu. Te dobre duše polaze u kolibice jadne sirotinje, da joj otaru suze i gladnu da nahrane. One podižu samostane u samoći, na visokim brdinama, u vječitom regbi snijegu, da odanle, za nevremena i mrkle noći, traže putnike, štono su zašli s puta, i da ih spase od sigurne smrti. One opet na drugom mjestu bdiju uz krevet bolesnika i brižno ih dvore — pa se ne žacaju ni onih, što su oboljeli od kuge. One otkupljuju roblje, toli tjelesno, koli i duševno. — Evo vam napokon i nekoliko imena takovih zlatnih duša. Evo vam sv. Vinka, sv. Kamila, sv. Ivana od Boga, sv. Ivana od Mate, sv. Elisabete!

Otajstvo na križ prikovanih n o g u Spasiteljevih uvažili su oni, koji su posagradili crkve Božje, pa oni, koji su onima, štono su pali, pomogli da se skruše, a skrušene očuvali od ponovna pada. Evo vam zavoda gospođa *„Dobroga pastira"*, koje primaju pale i zalutale duše, te nastoje da im pribave, ako i ne izgubljenu nevinost, a ono barem milost iskrene pokore i blagi mir duše. Evo vam nadalje svećenika Božjih, pa i vrijednih svjetovnjaka, koji nađoše puta i u tamnice, da ondje tješe, uče i krijepe jadne osuđenike. Evo i takovih Božjih sluga, štono na smrt osuđene zločince, bodre, s Bogom ih izmiruju, i

napokon uz molitvu prate na stratište. Evo vam opet drugih, koji kano vjerovijesnici, nađoše puteve preko širokih pustara, preko nepreglednih šuma i nepreglednih mora, do poganskih naroda. I tu bi ih na hiljade izginulo od nesnosne žege pa od bijesa nevjernika kao i od okrutnosti divlje zvijeradi. Njihova bi se međutim mjesta doskora i opet popunila novim neustrašivim vijesnicima Božje riječi i Božje ljubavi.

A što da reknem o probodenom S r c u Spasiteljevom ? — Iz njega je potekla *„krv"* novoga i *„vječnoga zavjeta"* (Hrbr. 13, 20.). To je Srce bilo vazda izvorom svakoga blagoslova, dok je Spasitelj još živio na zemlji. To se Srce smilovalo grješnici Mandaljeni i posrnulome Petru, kao i desnome razbojniku, — a smilovalo bi se bilo i izdajici Judi, kad bi on bio potražio puta do toga Srca. — To je Srce prizivalo k sebi nevinu dječicu, te ljubimce svoje. Ono se ražalilo nad tugom sirote udovice, radi izgubljena sina, kao i nad pečali oca s prerane smrti ljubljene kćerke.

Srce je to eto probodeno na križu, i iz njega je potekla rijeka krvi, da bude vrutkom života i blagoslova za mnoge. Usjev, što ga je zasijao Spasitelj, niknuo je i porastao nada sve bujno, jer ga je On sam zalio svojom krvlju.

Otvorimo li knjige, koje nam pričaju o progonstvima prvih kršćana i razgledamo, što iste pišu o tom, kako poganski svijet sudi o tim kršćanima, vidjet ćemo, da koliko se god prigovaralo njihovome životu i naglašivale razne zloće, jedno se ipak, i to općenito priznaje, naime, da se oni ljube među sobom !

Pa tako i jest, lj. m. ! Kršćanska ljubav ne pita za ime, stališ, rod i narodnost, ne za prijatelja ni neprijatelja, ona tek znade, da smo svi braća u Kristu. Pa dok se bude na zemlji spominjalo ime Kristovo, bit će i milosrdnih, sućutnih srdaca, i ova ne će zaboraviti riječi apostola Pavla : *„Snašajte međusobno terete i tako ćete ispuniti zakon Kristov"*. (Gal. 6, 2.).

Gdje je križ ljubavi, tu će se i za tebe, kršćanska dušo, naći utočišta ispred tvojih neprijatelja, požude naime tijela, požude očiju i oholosti života. — Evo ti samostanske tihe ćelijice, malena je i tijesna, ali je u njoj mir, pa i slast i blago, — da, zemaljski raj. — A nije li tebi dano, da se odmoriš u takvoj sigurnoj luci samoće, ako ne možeš da se odrekneš obitelji, mile dječice i toga svijeta, — a ti se skloni u tihanu sobicu svoga srca i ondje se udubi u ljubav Spasitelja svoga, pa ćeš lasno shvatiti, kako je sve tašto i ništetno, što nije u savezu sa premilim Spasiteljem. — Pa onda pođi i do Božjega hrama i potraži u tijesnom tabernakulu probodeno njegovo Srce. Ono ondje očekuje tužne, da ih utješi, uboge, da ih obogati, i slabe, da ih ojača. Ono nas tamo udilj ljupko poziva : *„Dođite k meni svi, koji ste nevoljni i opterećeni i ja ću vas okrijepiti.* (Mat. 11, 28.). — Ondje uz predragoga Spasitelja, kršćanska duša zaboravlja na svijet i na sve njegove tegobe i borbe. — O visoke prozore hrama, u kom se ti moliš i klanjaš Bogu svome, žestoko doduše udaraju oluje i valovi ovoga svijeta, ali do tebe ne dopire njihova sila. U hramu Božjemu pa i u tvojoj duši vlada sveta tišina, gdje je duša našla Boga, koji zapovijeda vjetrovima i moru (Mat. 8, 25.), pa i svakoj tegobi i bijedi. I na taj se način ispunila riječ predragoga Spasitelja : *„Ne ću vas ostaviti kao sirote"*. (Iv. 14, 18.). On nam je naime ostavio svoju ljubav, da, pače i sama sebe u presvetom oltarskom Otajstvu.

I tako je križ ljubavi doista izvorom najobilnijega blagoslova. Iz njega naime izvire pet rijeka milosti, na utjehu, za lijek i mir srdaca ljudskih.

5. Križ ljubavi, naša utjeha na samrti.

„Sa strpljenjem pođimo u predloženu nam borbu, dok gledamo na začetnika vjere — Isusa".
(Hebr. 12, 1.)

Na samrtnom krevetu leži sv. Benicije. On osjeća, da su mu odbrojeni dnevi života. Oko kreveta stoje njegovi učenici i tihe rone suze. Umirućemu drhtnu usta i jedva se razabire šapat : *„Podajte mi moju knjigu !"* I pružili mu i ovu i onu, ali on odbi svaku, dok mu je pogled postojano bio uprt u raspelo na zidu. Napokon mu pružiše to raspelo, a on ga radosno obujmi drhtavim rukama i jedva čujnim prošapta glasom : *„Da, ovo je moja knjiga, meni najmilija. Iz nje želim još prije smrti da čitam, kako sam to običavao i za života svoga"*.

Lj. m. ! Tako eto govori svetac, a tako bi i svaki kršćanin morao o sebi da tvrdi, jer je u križu sve naše ufanje. Križ je izvor svakoga milosrđa i svih milosti. Molimo li mi štogod od Boga, to molimo po Kristu razapetom, zahvaljujemo li za što, to i opet po Kristu razapetom. Tražimo li oproštenja grijeha naših, eno nas hrlo pod križem *„posrednika između Boga i ljudi, Isusa Krista,* (1. Timot. 2, 5.) i onda vapimo skrušenim srcem : *„Oprosti nam Oče, radi svoga ljubljenoga Sina !"*

Križ, pa i Spasitelj, koji na njem umire, raskrilio je ruke i moli, kao što je i Mojsija, raskriljenih i k nebu podignutih ruku, molio za svoj puk Izraelski sve dotle, dok ovaj nije svladao neprijatelje.

Mi s križem pozdravljamo početak dana i njegovih tegoba, a i svaku molitvicu započimamo s križem. Kao što s križem započimamo dnevni svoj posao, tako ga s križem i svršavamo, te nas napokon križ prati na počinak.

Dobra, prava kršćanska majka svakoga jutra stavlja na čelo svoga djeteta znak sv. križa. Ona to čini i onda, kad to dijete treba da pođe u široki bijeli svijet. I ona želi, da ga križ prati i čuva na svakom koraku.

Kao što je nekada poganska majka, dok bi pružala štit sinu svome, kad je ovaj polazio u boj, znala reći : *„Vrati mi se sretno, ili s njim"*, t. j. kao pobjeditelj *„ili na njem"*, t. j. da te na njem donesu, kao slavno poginula junaka, — tako i kršćanska majka govori djetetu svome : *„Ajde dijete moje, u bijeli svijet s tim križem, ali mi se s njim i opet sretno vrati — s vjerom naime tvoje majke, koja tebe ljubi. I bolje je, i da umreš u toj vjeri s križem naime Kristovim, no da mi se vratiš bez križa i bez vjere" !*

Pa gle, i druga, duhovna majka, sv. Crkva, pozdravlja te s križem kod tvoga dolaska na ovaj svijet, pa i na tvom odlasku s ovoga svijeta, s križem blagoslivlja daleki tvoj put. Da, k r i ž ti je na rastanku, u s a m r t n o m naime č a s u n a j v e ć a u t j e h a. I tu nada sve utješnu istinu, Božjom ćemo pomoću dobro uočiti u današnjem našem razmatranju.

1. Život je ljudski borba, u kojoj se ljudsko srce — stvoreno doduše za nebo, ali privlačeno zemaljštinom bori između dva svijeta, od kojih je jedan zapisao na svoj barjak, kao lozinku : dobrotu, a drugi : grijeh. Srce je ljudsko bojište, gdje se tijelo uzdiže protiv duha, naslada protiv samozataje, oholost protiv poniznosti, mržnja protiv ljubavi — i tu treba da ili pobijediš ili da se predaš. O kakovom primirju ili sporazumu među borcima nema govora ! A čemu ta borba ? Tu se radi o ljudskom srcu, tko li će ga predobiti u odlučnom času, koji se sve većma približava, i koji duši čovječjoj obećava u vječnosti — ili pakao, ili raj ! Posljednji je čas života odbio i posljednji kuca srca lupa na vratima vječnosti. Još korak i evo odlučnoga trenutka. Tuj neprijatelj skupi još jednoć svu snagu, te se laća svega, samo da sebi osigure konačnu pobjedu.

Kada vojniku u ljutom boju zviždaju taneta nad glavom, i on lebdi među životom i smrću, tada mu i nehotice usta šapću toplu molitvicu: *„O Bože, ti me čuvaj, ti me brani!"* — i on čvršće i jače hvata za oružje. — Tako treba, da se i mi naoružamo, dok nadođe posljednja borba, ljuta i teška, i da vapimo: *„O Bože, ti me čuvaj, ti me brani!"* pa da ujedno desnicom prihvatimo mač spasa — sveti križ — i neprijatelj će duša naših i našega spasa, bježati. Ta on to oružje dobro pozna i vrlo ga se plaši. To je spasonosno oružje prvi rabio Spasitelj naš i On nam dovikuje: *„Ohrabrite se, ja sam pobijedio svijet"* (Iv. 16, 33.), pobijedio sam u tom znaku, pa ćete i vi pobijediti u njem!

Sramota je vojniku, ako padne u bijegu, a čast i slava, ako padne s oružjem u ruci na bojištu. Tako treba da mre i Kristov vojnik, pravi kršćanin. U tom nam i opet prednjači predragi naš Spasitelj svojim lijepim primjerom. O kad bi i nama bilo dano, da se, kano pobjeditelji pakla, s križem u ruci dijelimo od ovoga svijeta!

A sada lj. m., pođimo i opet malko na bojište. Evo vam paloga vojnika ili borca. Iz rana mu se toči rujna krvca, a dah smrti sve jače zaklapa sumorne mu oči. On jadnik, uviđa, on osjeća, da doma svoga i svojih milih ondje ne će vidjet nikada više — i teška mu bol pritisla dušu. Nu uza sve to, ipak ima nešto, što ga tješi! Na grudima mu počiva slika drage majčice, i on je drhtavom rukom vadi iz njedara, i posljednji zračak umirućega oka zuri u tu milu sliku. I svak, tko ga bude našao mrtva u tom položaju, priznat će rado, da je pali junak bio i dobri sinak, jer mu je sinovska ljubav bila njegova posljednja misao!

A zar da mi, lj. m., izdahnemo bez ikakove slike u rukama? O ne dao toga dobri Bog! Ta, za nas nema ni ljepše, ni milije slike, no je križ našega predobroga Spasitelja. U njem naime sva je naša nada, sve ufanje naše i beskrajna nam ljubav. O, kad nestaje sjaja ovoga svijeta i noć se smrti na umorne tvoje spušta oči, oh, i onda još, ako imaš u ruci Spasiteljevu sliku, njegov sv. križ, — tebi svijetli tračak nade s njegova križa — ljubav naime njegova.

Umirućega vojnika tješi još i čvrsta nada, pa i vjera, da će ipak jednom i opet zagledati milo lice, u koje on zuri, zato eto mu posljednjih riječi: *„Do viđenja tamo gore!"*

Slično zbori i tebi slika razapetoga Spasitelja: *„Gdje sam ja, tamo treba da je i moj sluga.* (Iv. 12, 26.) *Dakle do viđenja kod Oca moga ondje gore!"* O slatke li nade za nas jadne! Posljednji pogled tvoj na križ, ujedno je posljednji tu na zemlji, koja je prepuna svakojakih križeva. A iza njega će slijediti vječnost, kakove *„niti je oko vidjelo, niti uho čulo, a ni srce čovječje ućutilo"*. (I. Cor. 2, 9.). Tamo će te naime gore dočekati lice Spasiteljevo i to preobraženo. I s ovakovom nadom treba da pođeš odavde, i ovakova ti nada već sada puni i širi grudi i srce, i onda možeš da budeš siguran sretnoga *„do vidjenja!"* Ili, recite mi, zašto su umirućemu vojniku na bojištu, toli mili potezi na majčinoj slici? Zašto ih vrućim cjeliva cjelovima? Zašto toli strasstveno pritište na onemogle grudi? — Zašto?

Vi ćete mi reći: Zato, jer se cijeli njegov zemski život zrcali u toj slici drage mu i mile majke! Pa i jest tako! U njoj gleda on časove nevina svoga djetinstva. On vidi, kako ga draga majčica ljulja na svom krilu i kako ga vodi brižna njena ruka. Ta prva briga njena ranim jutrom, kao i posljednja kasnim večerom, bio je on! On se sjeća, kako mu je sklapala ručice na molitvu, kako su ga njene suze i uzdasi njeni, pratili, kada je prvi put polazio k stolu Gospodnjemu. On se sjeća i predobro, kako ga je vazda brižno odvraćala od stramputice. Da, da, on se sjeća svega toga, i osjeća još u posljednjem kucaju srca duboku djetinju zahvalnost.

Ali sada mi recite lj. m., ne budi li i slika razapetoga Spasitelja ovakovu slatku i ugodnu uspomenu? Ne sjeća li vas ona na blaženi mir, što no ga osjećaste u srcima svojima, kada ste u djetinstvu prvi put molili: *„Oče naš, koji jesi na nebesima?"* (Mat. 6, 9.). Možete li da zaboravite onaj čas, kadno vam je On darovao sama sebe, ne možda u slici, već pod prilikom kruha? Čas onaj, gdje ste mogli, da uzdahnete: *„O Gospodine, koli su dragi stanovi tvoji"*. (Ps. 83, 1.). I gle, taj ćete prvi blaženi mir naći i opet u posljednjem cjelovu križa, gdje ćete se uvjeriti, da ovaj svijet nije kadar da poda pravi mir. — Pa nije li prema tome istina, da križ Spasiteljev tješi još i na samrti, kada nam ljupko zbori: *„Gdje sam ja, tamo neka bude i sluga moj!"*

2. Lj. m. I za nas će svakoga nadoći čas, kada će se tamo na Božjoj njivi — na tihom i mirnom groblju, — na našim grobovima uzdizati križevi, bili oni od drva ili od koje ine tvari, te će onima, koji budu prolazili grobljem govoriti: *„Gle, ovo je grob patnika i zemaljskoga putnika, koji je već prošao ovom dolinom od suza. I pamtite, da će kao i vi sada, danas sutra drugi prolaziti grobljem, mimo vaših križeva — pa mi recite, što bi vi htjeli, da vaši križevi pričaju potomcima ovama?"* Vi bi htjeli, da vaši križevi na grobovima kazuju svakome, kako ste se u životu svome, dragovoljno i oštro borili protiv grijeha, i kako ste svaki križ u životu zemaljskom, pokorničkim duhom primali iz ruku Božjih. Da, vi želite, da oni reknu svakome, kako ste bili vjerni Gospodinu pod križem ljubavi, za života i u čas smrti. Recite mi, da recite, ne želite li, da ovako kazuje i priča križ na vašem grobu? O, ja čujem, gdje mi vi odgovarate: O, bez sumnje je tako!

Nu znajte, lj. m., da nije dosta, da nam križ okiti tek samrtne ostanke u grobu, već je od potrebe, da se oko njega okupimo već za života. Već sada treba, da kao pokoru upotrijebimo bijede i nevolje, koje su nužne posljedice istočnoga grijeha, s kojim svi dolazimo na ovaj svijet. I onda nam ne će biti križ grijeha toli strašan, već će nas u blagosti Božjega milosrđa, kao križ pokore, tješiti za života sve dotle, dok se jednoć ne pojavi tamo gore na oblacima, na koncu svijeta, prejasni pravi križ ljubavi, križ vječne slave. — Da se pako to zbude, nužno je, da smo već za života odani, iskreni prijatelji križa Spasiteljeva, jer *„trpimo li mi s Isusom,"* kako veli apostol Pavao *„bit ćemo s njim i proslavljeni"*. ((Rom. 8, 17.)

I zato, lj. m., molimo se svesrdno predobrome Spasitelju, neka dade, da nam križ njegov očito i jasno sjaji na čelu našemu vazda, a osobito u ovo doba mlakosti i očitoga bezvjerja, — sda nam udilj bude na ustima našim, ako bi neustrpljivost htjela možda da izmami tužbu koju protiv Boga ili protiv njegovih naređenja, kojima nam šalje kadikad i bijedu i bol, napokon, da nam križ njegov u takvim teškim prilikama, dovikne one utješljive riječi apostola Pavla: *„Boli i patnje ovoga vijeka neprispodobive su i ne zaslužuju buduću slavu, koja će nam se očitovati"*. (Rom. 8, 18.).

I zaključimo eto naše razmatranje ovom smijernom molbom:

Križ tvoj Kriste, stijegom meni budi,
Pod kim boreć se prot đavla jadna,
Proštenje da stečem grijeha ljutih,
Pre neg' oči smrt mi sklopi hladna. — Amen.

Sv. Josip.

Velika je čast bila za starca Simeona, što je mogao i smio primiti u naručaj Spasitelja svijeta. Zato je sav sretan uskliknuo: „Gospodine, daj, da sada umrem, kad sam Te vidio i na svoje srce privinuti smio."

Veliku je sreću dočekao sv. Ivan Krstitelj, što je svojim očima gledao i svijetu pokazao željno očekivanoga Spasitelja svijeta, govoreći: „Evo Jaganjca Božjega, koji oduzima grijehe svijeta."

Velika je sreća bila za sv. Ivana apostola, što je smio na zadnjoj večeri kraj Isusa sjediti i glavu na presv. Srce Isusovo nasloniti. I kad je Isus umirao pod križem Njegovim stajati, i Majku Isusovu za svoju Majku primiti i Njezinim sinom postati.

Velika je sreća bila za griješnog carinika Zakeja, što je u svoju kuću mogao primiti i pogostiti Spasitelja svijeta i čuti one utješljive Isusove riječi: „Danas je došlo spasenje kući ovoj."

Velika je sreća bila za sv. Mariju Magdalenu, što je smjela i mogla sv. noge Isusove svojim suzama prati i grijehe svoje oplakati i čuti one mile riječi Spasiteljeve: „Oprašta joj se mnogo, jer je ljubila mnogo."

Velika je sreća bila za Apostole što su kroz tri godine mogli biti u društvu Isusovu. Sam Isus ih je nazvao blaženima govoreći: „Blažene oči, koje gledaju šta vi gledate. Blažene uši, koje slušaju, što vi slušate!"

Ali šta je to sve prema onoj časti, sreći i blaženosti, što je uživao i posjedovao sv. Josip? — On je bio prečisti zaručnik prečiste Djevice Marije, a presretni hranitelj samoga Isusa Krista, Spasitelja svijeta! Sv. Josipu povjerio je Gospodin Bog najveće blago, što ga je na zemlji imao: Isusa i Mariju. Sv. Josip bio je čuvar, hranitelj i branitelj ovih najčistijih i najsvetijih duša na zemlji.

On je bio Isusu na zemlji namjesnik i zamjenik Oca nebeskoga. Njemu je Sin Božji poslušan bio i u radionici kod posla pomagao.

Sv. Josip bio je hranitelj Božje Obitelji.

Zato žuljevi njegovi sjaju nebeskom slavom — a svaka kaplja znoja danas je biser u svetačkoj kruni njegovoj. Za brigu, trud i muku Josipovu, nagradio ga je Gospodin Bog već na ovome svijetu. On je već ovdje na zemlji uživao sreću blaženih u nebu. Kućica nazaretska bila mu mali raj na zemlji. Živio je sv. Josip uvijek uz Isusa i Mariju. Živio je za Isusa i Mariju — pa je tako i u Njihovome naručaju umro. Isus mu je blažene oči zaklopio.

Zato sv. Josipa svi kršćani nazivaju na času smrti i mole ga, da im on isprosi tako sretnu i blaženu smrt. Molimo ga i mi za tu najveću sreću:

O naš mili Zaštitniče — na čas smrti uz nas budi,
Da nam u tom strašnom času — neprijatelj ne naudi!

Često u životu ponavljajmo, molimo i zazivajmo:

„Svemogući Isuse, milostiva Marijo i sv. Josipe, u vaše ruke predajem dušu svoju. Budite mi u pomoći sada i na čas smrti moje. Amen."

A. Krstić.

Propovijed na Blagovijest.

Zapadno od Nazareta diže se veličajna omorikova obrasla gora Karmel. Na vrhuncu te gore stoji krasan samostan Karmelićana, sagrađen na čast Majke Božje, koja je prije 1930. godina u Nazaretu živila i životom svojim to mjesto posvetila. Na podnožju iste gore stanovao je nekoč u jednoj špilji Božji prorok Ilija. To je ona ista gora, s koje se pojavio nad morem prvi oblačić željno isčekivane kiše, koju je nakon 48 mjesečne suše Ilija s neba isprosio.

Ona dugotrajna suša i s njom nastala nevolja slika je i prilika one nevolje, u koju je grijeh spravio sve ljude. Kroz to su vrijeme — hiljade i hiljade godina uzdisali griješnici i pravednici: „Rosite nebesa i oblaci neka dažde Pravednika!" I hvala Bogu predobromu, napokon se pojavio nad burnim morem, ovoga nevoljnoga života sjajni, mili oblačić: Marija, milosti puna, koja je svijetu dala Spasitelja svijeta.

To je najljepši, najkrasniji cvijet ove suzne doline. To je prečisti ljiljan izrasao na ovoj trnjem i kupinjem zaraštenoj zemlji. Taj je divni cvijet miomirisom svojih kreposti razveselio nebo, a usrećio zemlju. Zato se danas iz milijuna srdaca u katoličkim crkvama do nebesa uzdiže uznosita pjesma: „O Marijo, lijep si cvijet, Tebe štuje cijeli svijet!"

Ovu prečistu Djevicu, poniznu Božju službenicu, sam Gospodin Bog odlikuje, te Joj šalje nebeskog poslanika arhanđela Gabrijela. Ovaj Božji poslanik proglašuje Mariju blaženom među svim stvorovima govoreći: „Zdravo, milosti puna, Gospodin s Tobom, blagoslovljena Ti među ženama!

A kada je Prečista Djevica na taj uzvišeni pozdrav uzdrhtala, reče Joj blagi vijesnik: „Ne boj se, Marijo! Jer si našla milost kod Boga. Evo, začet ćeš Sina i nadjeni Mu ime Isus. On će biti velik i zvat će se Sin Svevišnjega i dat će Mu Gospodin Bog prijestolje Davida, oca Njegova, i kraljevat će u domu Jakobovu uvijeke i kraljevstvu Njegovom ne će biti kraja.

Marija se Volji Božjoj poklonila i odgovorila: „Evo, službenice Gospodnje, neka mi bude po riječi Tvojoj!"

I tom poslušnošću kćerka Marija sve je popravila, što je majka Eva neposlušnošću pokvarila. Smrt dođe na svijet po Evi — život po Mariji. Eva je milost Božju izgubila, a Marija je tu izgubljenu milost kod Boga opet našla i bijednom čovječanstvu povratila, kada je Isusa, blagosloveni plod utrobe svoje porodila i svijetu poklonila.

I od onda Blažena Djevica Marija uvijek i svagda pribavlja milost Božju bijednima i nevoljnima, jer je Ona postala zdravlje bolesnika, utočište grješnika, pomoćnica kršćana. Nikada se još nije čulo, da bi itko odbijen bio, koji bi Prečistu Djevicu Mariju za pomoć zaprosio.

Blago nama, što tako moguću Zagovornicu kod Boga imamo!

Zato se i mi sada i svagda pod Tvoju obranu utječemo sveta Bogorodice, naših prošnja ne prezri u potrebama našim. Amen. **A. Krstić.**

Uskrsnuće.

Scientes quoniam qui suscitavit
Jesum et nos cum Jesu suscitabit.

Kad je naš Božanski Spasitelj na križu umro, tugovalo je nebo i zemlja. Sv. su anđeli tužno krilili okolo križa, na kojem je Gospodin Njihov i Mještar naš u krvi izdahnuo. Dalje je stajala uronjena u more neizrecive tuge njegova presveta Majka i nekoliko pobožnih duša, koje su ga pratile sve do sramotnoga mjesta muka. Isto nebo ogrnulo se crnim odijelom, sunce je potamnjelo, zemlja se zgrozila u dnu srca svoga, tresla se i pećine su pucale. Samo neprijatelji Isusovi bili su veseli — ali za kratko samo vrijeme.

Kako je drukčije bilo za tri dana kasnije: radost i veselje na nebu i na zemlji. Anđeli se radovali, koji se u bijelim i sjajnim odoricama ukazali kod groba. Radovale se pobožne žene i apostoli, a osobito Bl. Djevica Marija, koja ga je najprije vidjela. O, kolika radost za nju! Sada ga je pred sobom gledala u slavi — slavi vječnoj, i to onoga, koga je prije tri dana u naručju držala mrtva, blijeda, ranjena. Radovali se učenici, najpače sv. Petar, koji je iz njegovih usta čuo riječi oproštenja i ljubavi. Radujmo se i mi, kako želi Crkva pjevajući: *„U tvojem uskrsnuću, o Kriste, neka se raduje nebo i zemlja. Aleluja."*

Radujmo se i mi, jer uskrsnuće Isusovo jamči nam, daje nam slatku nadu, izvjesnu nadu, da ćemo i mi jednom ustati na stvarni, blaženi, vječni život. Ovo buduće naše uskrsnuće, koje nam slika i jamči uskrsnuće Gospodinovo, promatrajmo danas po milosti Božjoj.

Pitam li: „Hoćemo li uskrsnuti" ? što mislim time reći ? Ne mislim, kako je svima jasno, nipošto pitati, da li će duša uskrsnuti ? Duša ne umire nikada, duša se ne pokapa, stoga ne može ni ustati iz groba, ne može uskrsnuti ; već mislim : Da li će naše tijelo uskrsnuti ? Jest, ovo naše tijelo, u kojem sada živimo, jednom će uskrsnuti. Kad čovjek umre, duša se dijeli od tijela, tijelo pada u grob, sagnjije, pretvori se u prah i postane zemlja, iz koje ga je Bog načinio. Ali ne će uvijek ostati u grobu, u zemlji. Na sudnjem danu, kada bude Gospodin u moći i veličanstvu došao suditi sve ljude, oživjet će sva tijela, bila ona u grobovima pokopana ili u vodu ili more bačena. Kao što se onaj, koji spava, budi kada zvono zazvoni ili štropot zazvekeće, tako će se svi mrtvaci, koji su do sudnjega dana snivali san, svi ti probuditi će se, kad će zatrubiti trublja sudnjega dana. Božanski će Spasitelj svojom Svemogućom voljom prikupiti svu prašinu, u koju se prijašnje tijelo raspalo. Iz onih će čestica praha zemaljskoga opet sastaviti tijelo, u tijelo će ući duša, s tijelom će se sjediniti duša, koja je do sada bila ili u nebu ili u paklu. Od tijela i duše bit će opet jedan živi žovjek i koji će tako živjeti do vijeka, jer duša će uvijek ostati s tijelom sjedinjena, nikad se ne će više od toga tijela rastati.

No jesmo li mi sasma sigurni, da će naše tijelo jednom uskrsnuti ? Jesmo. To nam je očitovao Bog, i to nas uči na usta svoje svete i nepogrješive Crkve. Već u starom Zavjetu izriče ovu živu vjeru Job *„Ja znam, da moj Spasitelj žive i na sudnjem danu ću iz zemlje ustati. Mene će opet obaviti moja koža i u mojem mesu* (naime u ovom tijelu) *gledat ću Boga svoga. Ja sam ću ga vidjeti, moje oči gledati i nitko drugi."* T. j. tijelo će ustati i to upravo tijelo ono, koje je onda imao pobožni Job. Krasni primjer žive vjere u buduće uskrsnuće tijela, predočuje nam sv. pismo u Makabejskoj knjizi. Sedmero je braće s majkom bilo mučeno za zakon Božji. Kad je došao red na trećega, da ga muče, radosno pruži i jezik i ruke, da mu ih odrežu, i reče prije : *„Iz neba imamo ove udove* (t. j. od Boga) *i za zakon ih Božji sada prezirem* (t. j. iz ljubavi k Bogu), *da održavam njegov zakon, ne marim, ako mi ih odrežete, jer ja se nadam, da ću ih od njega primiti opet"*, t. j. da će mi sve udove povratiti, naime na uskrsnuću.

I Božanski Učitelj sam, zar nas nije o tom jasno poučio, veleći : *„Doći će ura, kad će svi, koji su u grobovima, čuti glas Sina Božjega, pak će poći koji su dobro činili na uskrsnuće tijela, a koji su zlo na uskrsnuće suda"*. Što veli Spasitelj, što obećaje Spasitelj, kada kaže, da će mrtvaci čuti glas Sina Božjega ? Kako će ga čuti, ako ne će prije oživjeti ? I poći će. Tko ? Oni, koji su u grobovima. Tko je u grobovima ? Tjelesa. Dakle tjelesa će ići, ali samo živa tjelesa hodaju, a tijelo živi po duši. Dakle će se duše sjediniti s tijelom. Kamo će poći ? Dobri na uskrsnuće života. Njihovo će tijelo i duša živjeti u vijeke u blaženosti nebeskoj ; zli na uskrsnuće suda t. j. da im Bog izreče osudu prokletstva, da im se tijelo i duša na vijeke u paklu muči.

A tako nam govore o uskrsnuću tijela i Apostoli, među njima osobito sv. Pavao veleći : *„Ali znamo, da će onaj, koji je Isusa probudio, i nas probuditi"*. T. j. mi smo po objavi Božjoj čvrsto osvjedočeni, kao što je Isus iz groba ustao, nakon što se njegova duša s tijelom sjedinila, tako ćemo i mi uskrsnuti i naše će se tijelo s dušom iznova sjediniti. I opet : *„Namah, u jednom času, na zvuk zadnje trublje, jer zatrubit će trublja, i mrtvaci će neraspadljivi ustati. Jer ovo raspadljivo*, t. j. ovo raspadljivo tijelo, *mora obući neraspadljivost i ovo umrlo besmrtnost."*

Jeli to moguće, da će tijelo uskrsnuti ? Ta mnogi su umrli prije dvije, tri i više tisuća godina i vjetar im rastepao prašinu na sve strane svijeta i kako

da to opet oživi ? Bog je, koji to čini. Sveznajući Bog zna za svaku mrvicu one prašine, a Sveznajući Bog, moć i sila, može ih ujediniti i životom nadahnuti. Zar nije tijelo Adamovo najprije bilo zemaljska prašina ? Iz zemlje načinio mu tijelo i udahnuo mu dušu, da bude živo. Zar nije Isus Krist jednom riječju uskrisio više mrtvaca i kćer Jairovu i mladića jedinca od Naima i Lazara od Betanije, koji se već četiri dana u grobu raspadao ? Pače na molitvu sluga Božjih i sv. Apostola duše su se vratile u ukočena tjelesa i oživjela, pa da ne će toga moći učiniti Bog sam. Ako je mogao jednom riječju učiniti nebo i zemlju, zar da mu nije kud i kamo laglje, da iz prašine zemaljske spoji prvašnje tijelo.

Istina je, dohvatit ne možemo, kako se može toliko mnoštvo čestica širom svijeta rastepenih u čas sjediniti, i tim manje možemo to shvatiti, što su mnoga tjelesa spaljena, mnoge su divlje zvijeri proždrle i pojele — ali to znamo, da Božje oko znade za svaku česticu, i da Božja ruka može svaku česticu od drugih odijeliti i u jedno tijelo sjediniti. Ili zar ne vidimo sličnih tajna u prirodi, koje nam toli živo predočuju uskrisenje našega tijela dan na dan ? Gledajte ! Sjeme pada u zemlju, u zemlji se raspada i sagnjije. A što se događa ? Iz mrtvoga i sagnjiloga sjemena iznova se diže zelena krasna biljka procvate krasnim cvijetom, i donosi dražesne plodove. Zato i kliče sv. Pavao onim, koji ne će da vjeruju u uskrsnuće tijela, zato što se raspada u milijune čestica : *„O luđače, što siješ, to ne oživi prije, nego li je umrlo."*

Apostol hoće da kaže : „Upravo je tako potrebno, da se naše tijelo raspadne i sagnije prije nego li oživi, a onda uskrsne, kao što je svakomu sjemenu potrebno, da sagnije prije nego li oživi, proklije i cvijetom se zarumeni Pa pogledajte cijelu narav u kasnoj jeseni — obamire, izumire, ukoči se i spava smrtni san cijelu zimu, ali čim stane prva ptičica pjevati, čim krotka lastavica priljetati, čim proljetno sunce zemlju grijati, cijela narav opet oživi. Svuda krasna zelen i divni cvijetovi. A zar ne poznajete bubu ? Kano gadni ogavan crv, kojemu je svijet dodijao, izradi si vlastiti grob i počiva u njem mjesece i mjesece bez života, razbije zatim svoj tužni lijes, da iz toga tužnoga stana poleti u divni svijet, pram lijepom sunašcu i krasnom cvijeću, ali ne više kano gadna i mrska buba, već kano miloliki šareni leptir. Zar je Bog, taj premudri Stvoritelj, uzalud stavio u naravi na naše oči te toli jasne slike našeg budućeg uskrsnuća ? Nipošto. Mi ćemo uskrsnuti. Za to nam jamči sv. vjera, na to pristaje radosno razum naš, cijeli svijet i cijela vidljiva narav sve na to sjeća. Mi ćemo uskrsnuti. Ovu nadu gojimo u našem srcu i u grudima našim, a Bog će ju obistiniti.

Pitajmo se još : Zašto će uskrsnuti naše tijelo ? Da i tijelo primi ili plaću ili kaznu, kako je pomagalo duši, da čini dobro ili zlo. Kako znate, duša će biti ili vjekoma nagrađena na nebu, ili vjekoma kažnjena u paklu. Zašto ? Za dobro ili zlo, što ga je činila na tom svijetu. A je li duša sama činila dobro ili zlo ? Ne, tijelo joj je pomagalo. Ako li n. pr. molimo, istina duša misli na Boga, duša ga ljubi, duša mu se klanja, ali tijelo pomaže : usta govore, a ruke se sklapaju. Ako daješ milostinju, duša odluči dati, noge idu k siromahu, a ruke pružaju milostinju. Ako tko ubije bližnjega : zla volja čini smrtni grijeh ubivstva.: ali volja rabi ruku, da pušku odapne i počini ubijstvo, jer samom voljom ne može život ugrabiti.

Da, ljubazni kršćani ! Najdivnija djela požrtvovnosti, najljepše krjeposti i najgrdnije opačine upravo se čine pomoću tijela. Najmilija krijepost jest djevičanska čistoća, najveće požrtvovno djelo jest mučenička smrt — najgrdnija opačina jest bludnost, pa gle, sve je to bez tijela nemoguće. Buduć da tako tijelo pomaže duši tvoriti dobra ili zla djela, dolikuje, da i ono dobije svoju plaću za dobro, ili svoju kazan za zlo, kako i duša, da se tim pravednost Božja u većoj mjeri očituje i objavi. Duša, koja je po tijelu činila krije-

post, ima biti po tijelu nagrađena t. j. po slavi ljepoti i radosti, koje dobiva po tijelu. Duša, koja je tijelom činila grdna djela, ima biti i ovim tijelom kažnjena t. j. grdobom, nakazom tjelesnom i mukama, koje ovo tijelo u paklu može podnositi. Cijeli je čovjek učinio ili dobro ili zlo, zato hoće pravedan Bog, da cijeloga čovjeka ili nagradi ili kazni. Ali kano što duša ne dobiva svoju potpunu plaću na ovoj zemlji, već ili na nebu ili u paklu, tako isto i tijelo ne dobiva potpunu plaću na zemlji. Zato će ga Bog oživjeti, da i ono primi potpunu plaću ili na nebu ili u paklu kako duša, pa kako je s dušom činilo ili dobro ili zlo, da se tako vjekoma zajedno raduje u nebeskom raju, ili zajedno muči u paklenskoj vatri.

A nadalje, lj. m. zar bi ljubazan Bog, čija je ljubav očinska, mogao dopustiti, da tijelo za uvijek izgine, a zna, kako se naša duša od njega rastaje i kako uvijek za njim teži, da se s njime sjedini. Zar taj dobri Bog, koji ne da sićušnom zrnu, da propane, zar da On dopusti, da propane ovo naše tijelo, koje je u sv. krstu postalo član Otajstvenoga tijela Kristova, hram Duha Svetoga, čija su se usta toliko puta rumenila Krvlju Sina Božjega, koje je toliko puta primalo presveto Tijelo Spasiteljevo?

Isus je uskrsnuće i život. On, koji je sam uskrsnuo svojom moći i snagom, svojom će moći i snagom i nas uskrsnuti, i nas pozvati na život vječni. Pravednost će Njegova na onaj veliki dan suda nagraditi ili kazniti cijeloga čovjeka, t. j. dušu i tijelo. Amen.

Iz ostavštine † biskupa dra J. Langa.

Uredio dr. Dragutin Hren, profesor nadb. gimnazije. — Tiskara Narodne Prosvjete u Zagrebu (Dragutin Heim) Trenkova ul. 1.